

Česká zemědělská univerzita v Praze
Fakulta tropického zemědělství
Katedra ekonomiky a rozvoje

Česká zemědělská univerzita v Praze

**Fakulta tropického
zemědělství**

**Srovnání rozvoje mikrofinančního trhu v zemích Venezuely,
Peru a Kolumbie**

Bakalářská práce

Praha 2014

Vedoucí bakalářské práce:

Dipl. Kfm. Tomáš Hes

Vypracoval:

Jan Holý

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma „Srovnání rozvoje mikrofinančního trhu v zemích Venezuely, Peru a Kolumbie“ vypracoval samostatně pod vedením Dipl. Kfm. Tomáše Hese a všechny použité prameny cituji a uvádím v příloženém seznamu zdrojů.

V Praze dne .....

Podpis: .....

Poděkování:

Tímto bych rád poděkoval panu Dipl. Kfm. Tomáši Hesovi za odborné konzultace, připomínky a cenné rady v průběhu zpracování této bakalářské práce.

Abstrakt

Tento dokument pojednává o současném stavu mikrofinančních trhů tří latinskoamerických zemí, a to Venezuely, Peru a Kolumbie. Mikrofinancování se stalo velkou a podstatnou součástí finančního sektoru v tomto regionu, jelikož je to jedna z cest za lepší životní úroveň. Práce sleduje problematiku mikrofinancování s ohledem na počet mikrofinančních institucí charakteristiku mikrofinančního prostředí a porovnává rozdíly mikrofinančních trhů jednotlivých zemích. Čtenář díky této práci získá ucelený pohled na region a fungování mikrofinančních trhů ve Venezuele Peru a Kolumbii. V práci je nahlíženo na historický, ekonomický i politický vývoj všech zemí, tento náhled nám umožňuje pochopit souvislosti vývoje mikrofinančních trhů. Všechny tři země mají společnou geografickou polohu a také část historie, jelikož všechny byly součástí jednoho státu Velké Kolumbie. Pro zpracování této práce, byly využity převážně zahraniční a internetové zdroje, jelikož není příliš mnoho relevantních českých zdrojů zabývajících se daným tématem. Jedním z nejpoužívanějších zdrojů je Mixmarket, což je největší databáze mikrofinančních institucí, která od MFI přijímá pouze ověřená data. Mikrofinanční trhy Peru a Kolumbie se ukázaly vyspělejšími než trh Venezuely a to jak z hlediska počtu klientů a mikrofinančních institucí, tak z hlediska právního rámce. Potenciál společné regulace mikrofinančního sektoru u těchto tří států je prozatím nereálný z důvodu rozdílné vnitřní politiky každého státu.

Klíčová slova: mikrofinance, Venezuela, Peru, Kolumbie, trh

Abstract

This document deals with the topic of the current state of microfinance market in three Latin American countries – Venezuela, Peru and Colombia. Microfinance has become a significantly important part of the financial sector in this area, as it is one of the ways leading to a better standard of living. The work describes the issue of microfinance in terms of number of microfinance institutions and characteristics of the microfinance environment. It also gives a description of differences in the microfinance markets in the countries listed above. The reader may get a complete picture of the situation in the region and the way(s) the microfinance market works there. The work depicts the historical, economic and political development of the three countries, which helps us to understand the varied circumstances and links in the process of establishing microfinance markets there. The countries share geographical location and also some common history, as they used to be parts of one state – Gran (Great) Colombia. I mostly used internet and foreign sources of information while processing this work because there are not many relevant Czech sources covering the issue given. One of the most frequently used sources is MIX Market, which is the largest database of microfinance institutions, accepting only certified data from MFI. The microfinance markets in Peru and Colombia proved to be further developed compared to the microfinance market in Venezuela. That includes the number of microfinance institutions and their clients as well as the legal conditions. There is no real potential of coordinated, joint regulation of the microfinance sector in the three countries due to significant differences in domestic politics of each of the countries.

Key words: microfinance, Venezuela, Peru, Colombia, market

Obsah

1	Úvod.....	8
2	Cíle práce	9
3	Metodologie	10
4	Mikrofinancování.....	11
4.1	Principy	11
4.2	MFI k lepšímu životu	12
4.3	Poskytování úvěrů od MFI.....	13
4.4	Klady mikrofinancování.....	14
4.5	Zápory mikrofinancování.....	14
4.6	Historie.....	16
5	Mikrofinancování v Latinské Americe	18
6	MIXmarket (Microfinance Information Exchange)	19
7	Venezuela.....	21
7.1	Základní informace	21
7.2	Historie a politický vývoj od 20. století.....	21
7.3	Vývoj a současný stav ekonomiky.....	22
7.4	Vývoj mikrofinančního trhu.....	23
7.5	Mikrofinanční instituce	26
8	Peru	28
8.1	Základní informace	28
8.2	Historie.....	28
8.3	Vývoj a současný stav ekonomiky.....	29
8.4	Charakteristika mikrofinančního prostředí v Peru	30
8.5	Složení mikrofinančního sektoru	32
8.6	Právní rámec.....	33
8.7	Dozorčí agentura: SBS	33
9	Kolumbie	37
9.1	Základní Informace	37
9.2	Vývoj a současný stav ekonomiky.....	37
9.3	Historie.....	38
9.4	Mikrofinanční trh v Kolumbii.....	39

9.5	Vybrané mikrofinanční instituce v Kolumbii pod drobnohledem	40
10	Komparace mikrofinančních trhů Venezuely, Peru a Kolumbie	44
10.1	Zhodnocení mikrofinančního trhu ve Venezuele	44
10.2	Zhodnocení mikrofinančního trhu v Peru.....	44
10.3	Zhodnocení mikrofinančního trhu v Kolumbii.....	45
10.4	Porovnání trhů Venezuely, Peru a Kolumbie	45
11	Závěr	46
12	Seznam zdrojů a použité literatury	48

1 Úvod

Chudoba je problémem, který se týká milionů lidí po celém světě. Tito lidé často nemají přístup ani k základním službám. Rozsáhlý problém chudoby a postavení obyvatel s minimálním příjmem se snaží zmírňovat a řešit mnoho programů. Na tyto programy proudí mnohamilionové částky, avšak velká část těchto peněz je neefektivně využita nebo zpronevěřena. Díky neefektivnímu rozdělení rozvojové pomoci se celosvětově rozšiřuje odvětví mikrofinancování, které se stalo významnou součástí finančního sektoru. Mikrofinancování se jako poměrně mladé hnutí velmi rychle šíří a rozrůstá po celém světě a stává se tak diskutovaným tématem. Ve světovém měřítku získává stále větší oblibu. Chudí lidé tak mají možnost si přes mikrofinanční instituce půjčovat, dosáhnout na pojištění a spořit. Právě úspory jsou klíčové při cestě z chudoby. Mikrofinancování se z dlouhodobého hlediska projevuje jako dlouhodobě udržitelné a dostalo se i mezi hlavní rozvojové cíle OSN¹.

Tato práce se zabývá srovnáním rozvoje mikrofinančních trhů Venezuely, Peru a Kolumbie. Všechny tři státy byli součástí Velké Kolumbie, která zanikla začátkem třicátých let 19. století. Všechny tyto státy mají tedy společnou geografickou polohu a značné množství nerostného bohatství, avšak jejich vývoj se ubíral jinými směry.

Celá práce je rozdělena do sedmi kapitol. Poslední kapitola se zabývá srovnáním všech trhů. V dalších třech kapitolách je nahlíženo na vývoj mikrofinančního trhu oněch tří výše zmiňovaných zemí, s ohledem na historický a politický vývoj zemí. První kapitola se zabývá mikrofinancemi, jejich obecným představením. Je zde zmíněn i vznik prvních mikrofinančních institucí, a to na jakých principech mikrofinancování funguje a jaké služby nabízí. Je zde také zmíněn Muhammad Yunus a projekt Grameen. Tato kapitola se zabývá, jaké klady a zápory mikrofinancování nabízí. Druhá kapitola se soustředí na zmapování mikrofinancování v regionu Latinské Ameriky. Třetí kapitola popisuje Mixmarket, tedy hlavní databázi mikrofinančních institucí a také jsou v této kapitole rozebrány podstatné mikrofinanční ukazatele.

---

¹ Organizace spojených národů

2 Cíle práce

Cílem této práce je poskytnout ucelený pohled na mikrofinanční instituce v regionu Latinské Ameriky a nastínění přehledu o jejich fungování. Hlavním cílem předkládané bakalářské práce je porovnat rozvoj mikrofinančních trhů Venezuely, Peru a Kolumbie. Tyto země byli součástí Velké Kolumbie, ale po jejím rozpadu se vývoj každé země ubíral jiným směrem.

Hlavní cíl této práce je plněn pomocí vedlejších cílů, které jsou formulovány následujícím způsobem:

1. Prvním cílem je ucelený pohled na region.
2. Druhým cílem nalezení společných jmenovatelů.
3. Třetím cílem je srovnání počtu mikrofinančních institucí.
4. Čtvrtým cílem je zjistit potenciál společné regulace všech tří trhů.

3 Metodologie

Práce se zabývá tématem mikrofinancování zemí Kolumbie, Venezuely a Peru zejména pak srovnáním rozvoje mikrofinančního trhu těchto zemí s ohledem na počet MFI, objem půjček, počet klientů a historický vývoj trhů.

Práce je psána jako literární rešerše, kde je většina informací získána z internetových zdrojů. Jedná se o oficiální internetové zdroje.

Při získávání informací o mikrofinanční situaci byly využívány internetové stránky myelen.com, World Bank, MixMarket, Gateway, Economist Intelligence Unit, a další. Z těchto portálů byly získávány informace o základním fungování mikrofinancování, o principech mikrofinančních půjček o výhodách mikrofinancování a také o jeho negativních dopadech.

Ke zpracování práce byly využity online databáze zpřístupněné přes Českou zemědělskou univerzitu, které poskytly odborné informace. Dalším podstatným zdrojem informací byly knižní publikace od Morducha, Robinsona, Yunuse, Armendárizy a dalších autorů, zabývajících se mikrofinancováním.

V kapitole „mikrofinancování“ se nahlíží do problematiky, principů a vývoje mikrofinancování, také na pozitivní i negativní vlivy. Další kapitola „mikrofinancování v Latinské Americe“ se zabývá rozšířením mikrofinancování do cílových zemí. Kapitoly jako je „Venezuela“, „Peru“ a „Kolumbie“ se zabývají vývojem mikrofinancování v těchto konkrétních zemích.

4 Mikrofinancování

Mikrofinancování definuje celou řadu služeb, které jsou zaměřeny na nízkopříjmové klienty. Tyto služby jsou zpřístupňovány pomocí MFIs a zahrnují spoření, pojištění, půjček, převodů peněz a další služby. Mikrofinancování se zaměřuje na zavedení dobré platové morálky a podporu udržitelnosti MFIs. Vzhledem k tomu, že poskytované úvěry jsou relativně malé v porovnání s nabízenými úvěry tradičních bank, používá se termín mikrofinancování pro rozlišení těchto dvou typů služeb. Cílovou skupinou jsou tedy mikro podnikatelé, kteří pro své podniky potřebují celou řadu služeb, ale nemají přístup k tradičním bankovním úvěrům. Mikrofinancování podporuje jednotlivce a hraje důležitou roli v rozvoji komunity jako celku (FINCA, 2014).

Mikrofinancování bylo dříve vnímáno jako okrajová část finančního sektoru, dnes už je ale jeho plnohodnotnou součástí. MFIs jsou schopny ovlivnit strukturu finančního sektoru ve velkém rozsahu (Armendároz & Morduch, 2005). Mikro jsou nazývány proto, že poskytují úvěry do 100 USD a umožňují vybudovat chudému obyvatelstvu mikropodniky, které následně poskytují pracovní místa. Chudí lidé v rozvojových zemích většinou nemají žádnou kreditní historii, a proto nemají nárok na poskytnutí úvěrů od tradičních bank. Mikrofinancování bylo zavedeno v mnoha zemích a každá má svůj vlastní odlišný způsob poskytování půjček.

4.1 Principy

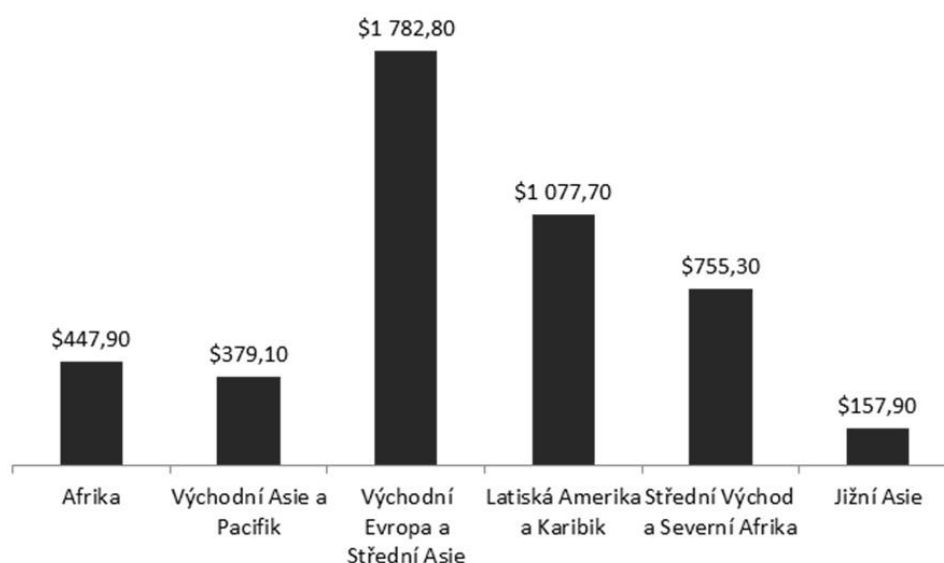
V případě mikrofinančních investic jde o podnikatelské úvěry. Dlužník má tedy motivaci splácet, pokud by se ale ocitl v platební neschopnosti, neměl by nárok na další úvěr. Za splácení dluhu neručí jednotlivec, ale celá úvěrová skupina, která má v čele vedoucího skupiny- úvěrového úředníka. Úvěrový úředník udržuje platební morálku, jedná s bankou, bydlí v dojezdové vzdálenosti a dohlíží na úvěrovou skupinu. Dlužníci jsou povinni dodržovat přísnou disciplínu nejen splácení, ale i účasti na pravidelných schůzích a dochvilnost. Dlužníci jsou motivováni jak sankcemi, tak odměnami jako například možností získání dalších úvěrů za výhodnějších podmínek.

Úvěry jsou poskytovány v cyklech, které jsou nejčastěji 16 týdenní. První cyklus je spíše seznamovací, jsou vyžadovány častější schůzky, sepíší se všechna data členů úvěrové skupiny a půjčují se menší částky (do 100 USD). Při třetím cyklu již skupina funguje svévolně bez zásadních externích zásahů. U úspěšných klientů se může výše úvěru

zvyšovat. Tím dochází k budování loajální klientely (Gateway, 2014). MFIs si stejně jako jiné finanční instituce účtují úvěrové sazby pohybující se v řádech desítek procent v závislosti na vývojovém stupni trhu dané země. V Indii a Bangladéši se sazby úvěru pohybují v rozmezí 12 % - 15 %. Tento stav je dán nasyceností trhu a vládními dotacemi. V Latinské Americe, kde je trh relativně v počátcích, se sazby pohybují od 40 % do 70 % (Hes, 2011).

Na níže uvedeném grafu je vidět průměrná výše půjčky na jednotlivých kontinentech.

Graf 1: Průměrná výše půjček v kontinentech

Zdroj: Opočenská, 2012

4.2 MFI k lepšímu životu

Velká část klientů MFI tvrdí, že se jim zlepšili životy díky mikro půjčkám. Důkazy o zlepšení pochází z pozorování klientů, kteří přiznávají, jak zásadní pro ně bylo přijetí mikroúvěru. Během předchozích třiceti let se ukazuje, že k MFI přicházeli klienti většinou na základě zkušeností ostatních klientů (Gateway, 2014).

Klienti MFI se vyznačují spolehlivostí. Hnací silou je závazek vůči celé úvěrové skupině, členové skupin se snaží udržet přístup k mikroúvěrům. Pro klienty je přístup k mikrofinancování a s tím spojených služeb natolik cenný, že jsou ochotni přistoupit na úrokové sazby v řádech desítek procent. Klienti se stávají opakovanými zákazníky

a po prvním „testovacím“ splaceném úvěru mohou dostat další úvěr, který má dvou až trojnásobnou hodnotu (Hes, 2011).

MFI mají pozitivní dopad na celou komunitu. Díky jejich pomoci vznikají pracovní místa a také pomáhají zkvalitnit finanční systém potřebný pro investiční činnost.

I poskytování mikroúvěrů má svá omezení. V některých zemích jsou mikrofinanční úvěry poskytovány pouze klientům, kteří mají bankovní účet a kreditní historii. Někdy jsou úvěry poskytovány klientům, kteří již vlastní nějaký majetek, nejedná se tedy vždy o nejchudší obyvatelstvo (Gateway, 2014).

4.3 Poskytování úvěrů od MFI

V mikrofinančním sektoru jsou rozšířené dvě formy služeb.

První z nich je Village Banks, což je neformální samosprávná skupina skládající se z 15 až 35 členů. Tyto skupiny jsou tvořeny převážně ženami a jsou jim přiřazováni úvěroví úředníci. Úvěrový úředník nezkoumá obchodní projekty. Půjčky se pohybují od 50 USD do 100 USD. Doba splatnosti úvěrů je 4 měsíce. Dluh se splácí v šestnácti týdenních splátkách během povinného setkávání. U Village Banking je smluvně dané vzájemné ručení za dluhy ostatních členů skupiny. Jestliže jeden ze členů nemůže splátku uhradit, tato splátka je splácena zbytkem skupiny. Skupiny spravují všechny své finance, vytváří vlastní vyhlášky a vybírají vlastní pokuty. V rámci těchto mikropůjček je povinné spoření 2 % - 5 % úvěru (Hes, 2011).

Druhou formou služeb jsou solidární skupiny. Tyto skupiny mají 4 - 8 členů. Ke každé skupině je přiřazen úvěrový úředník stejně jako u Village Bank s tím rozdílem že úvěrový úředník zkoumá obchodní plány a od určitých částek je potřebné schválení od vedení, podobně jako v tradičním bankovníctví. Výše úvěrů se pohybuje od 500 USD. Půjčky se dávají na dobu čtyř měsíců až jednoho roku, splácí se týdně s tím, že povinné setkání skupiny je jednou měsíčně. Mimo vzájemného ručení za dluhy ostatních členů je zde také hmotná záruka (Hes, 2011).

4.4 Klady mikrofinancování

Mikrofinancování přináší velkou řadu výhod a pozitivních dopadů na společnost.

- zvyšování úrovně vzdělanosti
- řešení hladu, ochrana před chudobou
- zvyšování životní úrovně
- snižování nezaměstnanosti
- začleňování menšinových skupin do společnosti

Mezi největší výhody mikrofinancování patří bezesporu zlepšení socioekonomických podmínek lidí. A to již zmiňovaným budováním podniků, vytvářením pracovních míst. Klienti MFI jsou ekonomicky aktivní a mohou vybudovat prosperující podnik. Klienti MFI rozvíjejí svoje znalosti jak ve finanční sféře, tak v konkrétních znalostech týkajících se jejich podniků. (Krutílková, 2011).

Dalšími výhodami nepřímo spjatými s mikrofinancemi jsou hygienické a stravovací návyky, které jsou u klientů na vyšší úrovni. Díky zvyšování úrovně vzdělanosti jsou klienti více informováni o ochraně proti nemocem, jako jsou HIV/AIDS, malárie, střevní onemocnění, tyfus, žloutenka a podobně. Ženy jsou informovanější o antikoncepčních metodách, gynekologických problémech a možných problémech s těhotenstvím. Mikrofinancování může mít také pozitivní vliv na životní prostředí a trvale udržitelný rozvoj, a to zamezením nepříznivých zásahů do přírody, používáním lepších technik a podobně (Barnes, 2002).

4.5 Zápory mikrofinancování

Po úspěších různých MFI se jako „nástroj“ proti chudobě rozšířily do značné části rozvojových zemí světa (Afrika - Uganda, Malawi, Tanzanie, Demokratická republika Kongo aj.; Latinská Amerika – El Salvador, Mexiko, Kostarika, Honduras, Guatemala, Haiti aj.; Asie – Kyrgyzstán, Gruzie, Ázerbajdžán, Arménie, Rusko aj.). Mnoho lidí považovalo mikrofinancování za novou šanci pro chudé. (Buckley, 1997). Avšak díky světovým průzkumům dle World Bank je dokázáno, že mikrofinance mají také negativní dopad například na život chudých obyvatel (World Bank, 2005).

I přestože mikrofinance mají pozitivní dopady, přinášejí i řadu problémů, proto je nutné přizpůsobovat rozvojové a mikrofinanční programy daným sociálním podmínkám

v určitých oblastech. Stinnou stránkou je z velké části vysoká zadluženost, která se v určitých regionech vyskytuje. To je ovlivněno snadným přístupem k mikrofinančním úvěrům, nedostatečnou vzdělaností dlužníků, nedisciplinovaností. K vysoké zadluženosti přispívá výše úroků (může dosahovat až 70 %). Zadluženost nastává tehdy, kdy dlužníci nejsou z určitých důvodů schopni splácet své půjčky. Na druhou stranu se tomu velká část mikrofinančních institucí snaží předcházet pojištěním či spořením, avšak tato metoda také není dokonalá, jelikož klienti musejí kromě splátek platit také pojištění a spoření.

Problém neschopnosti splácet se nejčastěji vyskytuje u zemědělců, kteří jsou závislí na počasí, úrodě a výnosu plodin (Mayoux & Hartl, 2009).

Dalším problémem, který se objevuje zejména v jihovýchodní Asii, je nenaplnění původních očekávání. Mikrofinancování zde nepřispívá k dlouhodobému rozvoji, jelikož velká část mikroúvěrů není použita k rozvoji podnikání, ale k přímé spotřebě. Tento jev nedokáže zajistit dlouhodobě rozvoj celých oblastí. Jako příklad lze uvést Bangladéš, kde má mikroúvěr 20 milionů lidí, ale velká část financí posloužila k přímé spotřebě (Krutílková, 2011).

Dalším problémem nepřímo spojeným s mikrofinancemi může být zhoršení situací v rodinách. Manžel nemá kontrolu nad příjmy ženy, narůstající napětí může vyescalovat v násilí (Johnson, 2009).

Další negativum mikrofinancí je nedosažitelnost v případech extrémní chudoby. Mikroúvěry mohou být poskytnuté pouze jedincům, kteří dosahují pravidelných příjmů ve výši alespoň 2 USD denně (Krutílková, 2011).

Otázkou je také udržitelnost služeb a zároveň množství poskytnutých úvěrů a vytvoření co nejvýhodnějších podmínek pro nejchudší obyvatele. Přestože se půjčky pohybují v řádech set dolarů, jsou kvůli personálu poměrně nákladné. V mnoha případech je nutná státní podpora nebo podpora mezinárodních investorů. Tím se znemožňuje růst mikrofinančních institucí a dochází k omezování jedinců ze strany politické moci.

Dalším faktorem je finanční ngramotnost klientů a jejich neschopnost posoudit riziko spojené s přijmutím půjčky a podnikáním, čímž se absolutně vytrácí původní záměr mikrofinancování.

4.6 Historie

Myšlenka mikrofinancování se rozvíjela od 2. poloviny 17. století, kdy Irish Loan Fund (Irský úvěrový fond) poskytoval úvěry venkovanům (Hollis & Sweetman, 1977).

V roce 1846 Rakušan Friedrich Wilhelm Raiffeisen založil první družstevní záložny pro poskytování úvěrů pro zemědělce. Dbal na vzájemnou spolupráci mezi svými členy, kteří nemohli spoléhat na státní pomoc. Jeho myšlenka a koncept se rozšiřovala do jihovýchodní Asie a Latinské Ameriky (Armendáriz & Morduch, 2005).

Nicméně mikrofinancování se stává důležitým nástrojem pro řešení problému chudoby v mnoha rozvojových zemích od roku 1970. Termín mikrofinancování je spjat se jménem Muhammad Yunus a Bangladéši. Muhammad Yunus přišel do Bangladéše jako profesor ekonomie. Země byla v té době zpustošena občanskou válkou a vojenskými převraty. Yunus cítil potřebu řešit problém se všudypřítomnou chudobou, a to poskytováním úvěrů avšak zcela opačným způsobem než tradiční banky (Opočenská & Kunová, 2012). Zjednodušeně řečeno zacílil na chudé obyvatele, a převážně na ženy v odlehlých vesnicích. Začal dávat půjčky místním vesničanům a všichni své dluhy spláceli, což mělo za následek rozvoj projektu Grameen a založení Grameen Bank (v překladu vesnická banka). V roce 1983 měla Grameen Bank 86 poboček a 58 000 dlužníků a do roku 2010 měla 2 800 poboček a více než 7 milionů dlužníků z řad chudých lidí (Pečmanová, 2014).

Rok 2005 byl organizací spojených národů (OSN) vyhlášen rokem mikrofinancování. V roce 2006 mikrofinancování vstoupilo do povědomí široké veřejnosti udělením Nobelovy ceny míru Muhammadovi Yunusovi a projektu Grameen Bank za úsilí o sociální rozvoj (Nobelprize org., 2014).

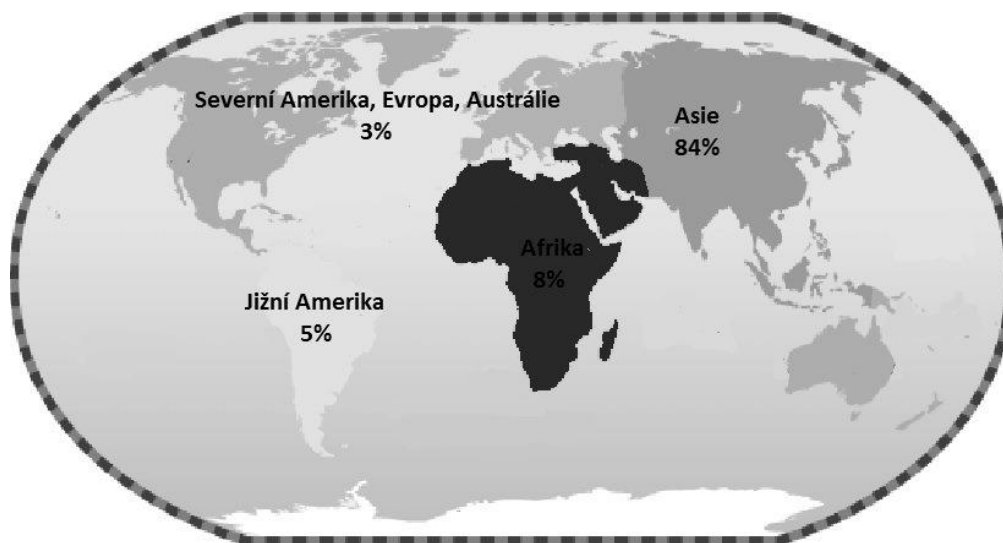
V 70. letech 20. století mikrofinancování zaznamenalo obrovský růst a šířilo se po celém světě. Nyní mikrofinanční instituce podporují více než 100 milionů klientů ve více než 100 zemích světa a poskytují služby jak v městských, tak ve venkovských oblastech.

Vzhledem k tomu, že se mikrofinancování rozšířilo do mnoha zemí po celém světě, má každý region svá specifická pravidla půjčování, upravená podle místních kultur a zvyklostí.

Na níže uvedeném obrázku je znázorněno rozšíření mikrofinančních služeb na jednotlivých kontinentech.

Obrázek 1: Rozšíření MFI v kontinentech

Zdroj: Opočenská, 2012

5 Mikrofinancování v Latinské Americe

Průkopníkem mikrofinancování v zemích Latinské Ameriky byla od roku 1970 Brazílie. Navzdory tomu, že v mnohých zemích byla tíživá sociální situace kvůli diktaturám, Brazílie šířila myšlenku mikrofinancování do latinskoamerických zemí. Vytvářela organizace a způsoby pro řešení problémů v jednotlivých státech. Tyto nové metody byly nejprve rozvíjeny především NGO² a zůstávali mimo formální finanční systém. Výraznou výjimkou byla Bolivijská BancoSol, která zahájila činnost v roce 1992 a plně se věnovala mikrofinancování. S tím jak se mikrofinancování rozšiřovalo, tak začalo vznikat velké množství mikrofinanční institucí. Nevládní organizace byly připojeny k bankám, spořitelním a úvěrovým družstvům, státním institucím nadacím a soukromým podnikům. V některých zemích, jako jsou Bolívie, Peru nebo Honduras, regulační orgány vytvořily specializované nebankovní charty pro věřitele. Tyto charty jsou pod dohledem finančních institucí, které musí dodržovat předpisy stanovené příslušným finančním úřadem. Nejzásadnější rozdíly mezi bankami a mikrofinančními institucemi jsou různé kapitálové požadavky a rozdílný počet nabízených služeb.

V roce 2012, Inter - American Development Bank (IDB) uvedlo, že celkové úvěrové portfolio mikrofinančního průmyslu z Latinské Ameriky a Karibiku přišlo na 12,3 miliard dolarů na konci roku 2009. Na prvním místě je Peru s 3,2 miliardy USD mikroúvěrového portfolia, následuje Ekvádor (1,7 mld. USD) a Kolumbie (1,4 miliard USD). Regionální průměr mikropůjček byl 1200 USD, s průměrnou roční úrokovou sazbou 29 %. IDB byl jedním z hlavních zdrojů peněz při financování mikrofinančních projektů v Latinské Americe. Na konci roku 2009 bylo v regionu přibližně 10,5 milionu dlužníků. Mexiko mělo největší trh s počtem 2,3 milionu klientů, pak následovalo Peru s 1,9 miliony klientů a Kolumbie s 1,4 miliony klientů. V posledních letech byl zaznamenán velký růst mikrofinančnictví, počet uživatelů od roku 2005 vzrostl z 6 milionů na téměř 11 milionů. I přes růst v posledních třech desetiletích odborníci odhadují, že mikrofinancování je k dispozici pouze jednomu ze šesti potenciálních klientů v Latinské Americe a Karibiku. Tyto údaje se samozřejmě liší. V zemích s nejdelší tradicí mikrofinancování, jako je například Bolívie, je trh k dispozici jedné třetině potenciálních klientů. V zemích, kde je mikrofinancování méně rozvinuté, jako je například Argentina nebo Venezuela, je trh pokryt z jedné dvacetiny (LAB, 2014).

---

² Nevládní organizace

6 MIXmarket (Microfinance Information Exchange)

MIXmarket je nezisková organizace sídlící ve Washingtonu. Zastoupení organizace je také v Ázerbájdžánu, Indii, Peru a Maroku. Tato organizace sbírá, ověřuje a porovnává informace o produktech, klientech a MFIs ze všech regionů. Všechna tyto data jsou na webových stránka MIXmarketu (www.mixmarket.org). Tyto stránky nabízejí informace o MFIs a jejich produktech pro investory stávající potenciální a také pro poskytovatele služeb. Pro rozbor informací nabízí přes 60 různých indikátorů, z nichž ty nejpříhodnější jsou Portfolio At risk, hrubé portfolio, poměr dluhu a vlastního kapitálu, portfolio at risk 30+, průměrný počet úvěrů na úvěráře, výnos vlastního kapitálu, podíl odepsaných úvěrů na portfoliu, výnos z portfolia, finanční výnosy, likvidita a provozní udržitelnost. Následující ukazatele jsou zvoleny z toho důvodu, protože jsou pro trh nejpodstatnější (Mix market, 2014).

Portfolio At Risk (PAR)

PAR 30+ vyjadřuje objem půjček zpožděných nad 0 - 30 dnů po dni splatnosti. V tomto ukazateli může docházet k rozdílným vypovídajícím hodnotám v důsledku zkoumaného regionu. Například v Mexiku se reportuje pouze PAR 90+, což znamená objem půjček nezaplacených po 90 dnech po dni splatnosti. PAR 30+ je uznávaný do 8 % - 9 % u individuálních úvěrů a do 5 % u skupinových úvěrů (Hes, 2011).

Hrubé portfolio

Tento ukazatel definuje velikost mikrofinanční instituce. Ukazuje na součet platných mikroúvěrů a je tedy jedním z hlavních ukazatelů. Ukazatel, který je k dispozici na mixmarket.org ukazuje, jak je mikrofinanční instituce silná ve vztahu k vlastním aktivům a ve vztahu k portfoliu (Hes, 2011).

Průměrný počet úvěrů na úvěráře

Indikátor ukazuje, kolik úvěrů spravuje jeden úvěrář. Tento ukazatel se sleduje zpětně a poukazuje na úspěšnost managementu a schopnost se učit (Hes, 2011).

Výnosnost vlastního kapitálu (ROE)

ROE ukazuje poměr zisků vůči vlastnímu kapitálu. V případě, že je ROE více než 30 % může u MFI docházet k obohacování instituce na úkor klientely v důsledku velké úrokové

míry, ovšem z krátkodobého hlediska může být ROE více jak 30 % důkazem kvality managementu (Hes, 2011).

Výnos z portfolia

Výnos by se měl odrážet od průměrné úrokové sazby dané instituce a ukazuje, kolik procent úroku získává instituce z portfolia. V rozvojových zemích je potřeba reálný výnos očistit o inflaci (Hes, 2011).

Finanční výnosy

Finanční výnosy ukazují na velikost výnosů z portfolia mikroúvěrů a ukazují zda MFI provádí kvalitní úvěrovou práci. Pokud chceme tento ukazatel brát vážně, musíme zjistit zda, do tohoto ukazatele MFI nepočítá i dary a jiné vedlejší příjmy (Hes, 2011).

Provozní udržitelnost

Provozní udržitelnost se počítá jako příjem dělený součtem finančních nákladů, provozních nákladů a rezerv na odepsané úvěry. Je-li výsledek větší než 100 znamená to, že mikrofinanční instituce je schopna samostatné existence (Hes, 2011).

7 Venezuela

7.1 Základní informace

Oficiální název Bolívarovská republika Venezuela. Je šestou největší zemí Jižní Ameriky. Rozloha činí 912 050 km², z toho 882 050 km² tvoří pevnina. Obyvatelstvo dosáhlo v roce 2013 počtu 2 8459 085. Průměrný věk obyvatelstva je 26,6 roku. Roční přírůstek činí 1,44 %. 96 % populace se hlásí k římsko-katolickému vyznání (The World factbook, 2014). Úředním jazykem je španělština. Venezuelu tvoří 23 států, 1 federální distrikt a závislé federální oblasti (více než 311 ostrovů). Venezuela sousedí s Kolumbií, Brazílií a Guyanou. V čele stojí prezident Nicolás Maduro (jeho předchůdcem byl Hugu Chávez). Hlavním městem je Caracas s počtem 2,1 milionu obyvatel. Nejvyšším bodem Venezuely je Pico Bolívar (4 981 m n. m.), pojmenovaný po národním hrdinovi Simonu Bolívarovi, nacházející se v pohoří Sierra Nevada. Měnou je Bolívar Fuerte (VEF). Úředním jazykem je španělština (Businessinfo, 2012).

Venezuela je aktivním členem organizace Spojených národů (OSN), Organizace zemí vyvážejících ropu (OPEC), Sdružení volného obchodu (MERCOSUR).

7.2 Historie a politický vývoj od 20. století

Začátek 20. století byl významným milníkem venezuelské historie. Došlo k nahrazení vlády generála Cipriana Castra, k moci se dostal diktátor Juan Gómez, který byl u moci od roku 1908 až do své smrti (tedy do roku 1935). Během vlády Juana Goméze stát prosperoval, docházelo k výstavbě silnic, železnic, přístavů a snížil se státní dluh, což bylo dáno objevem ropných ložisek. V roce 1928 se Venezuela stala největším ropným vývozcem.

Po smrti Juana Goméze se do čela státu dostal Eleazar López. U moci byl do roku 1941. Za jeho vlády byly obnoveny občanské svobody, které byly omezeny předchozím diktátorským režimem. Eleazar López v roce 1938 zahájil tříletý rozvojový plán, který zahrnoval výstavbu veřejných škol, nemocnic a podporu zemědělství a soukromého sektoru. Od roku 1941 zemi spravoval Median Angarita, jež byl svrhnut v říjnu 1945 vojenským důstojníky. Tento převrat znamenal, že moc ve Venezuele byla převzata politickou stranou, v jejímž čele stanul Romulo Betancourt. Ten byl u moci jako civilní

prezident do roku 1963, kdy ho vystřídal Raúl Leoni. Stále pokračoval rozvoj demokracie, který byl nastartován Betancourtem.

V 50. letech díky ropnému boomu země ekonomicky předstihla i Brazílii. Ekonomický růst se zastavil v 80. letech. Důvodem byl pokles cen ropy. V reakci na to prezident Andrés Pérez vyvinul plán pro řešení zahraničního dluhu. Avšak v zemi vypukaly stále častější nepokoje. V roce 1992 čelil dvěma pokusům o vojenský převrat a v roce 1993 byl odvolán z úřadu. Prezidentem byl zvolen Rafael Caldera. Ten podnikl ústavní opatření namířená proti občanským svobodám, což rozpoutalo nevoli u obyvatelstva. Vedlo to také k demonstracím a v roce 1998 byl prezidentem zvolen Hugo Chávez se svým národně socialistickým programem. Chávez byl prezidentem do roku 2013 (Edwin, 2014). V Chávezově politice byla patrná snaha získat vliv v karibské oblasti sblížením se s Castrovským režimem Kuby výměnou za dodávky ropy. Venezuela má i úzké vztahy s Čínou, od které si vzala půjčku 20 miliard USD, kterou bude splácet do roku 2021.

7.3 Vývoj a současný stav ekonomiky

Venezuelská ekonomika je založena především na využití ropy. Drží asi 18 % světových ropných zásob. Po ropném boomu, který probíhal od 40. do 70. let, se Venezuela stala největším vývozcem ropy na světě a nadále je jedním z hlavních vývozců ropy do Spojených států. Příjmy z ropy tvoří více než 60 % příjmů z vývozu (The World factbook, 2014). V průběhu 60. let venezuelská vláda podporovala růst domácí výroby zavedením ochranných cel. Během 70. let došlo ke znárodnění nerostného bohatství a zlepšování infrastruktury. Růst venezuelské ekonomiky se zpomalil v 80. letech, což bylo zapříčiněno poklesem cen ropy, inflací, populačním růstem a imigrací.

V roce 1998 byl zvolen prezident Hugo Chávez s programem socialismu 21. století. V praxi tento program znamenal znárodnění agrobiznisu, ocelářského i ropného průmyslu. Také došlo k omezení amerického ekonomického vlivu.

V roce 2010 pokračuje vyvlastňování a omezování soukromých výrobců. Vyvlastňování se týká i zahraničních podniků. Toto úsilí o kontrolu ekonomiky je však neúspěšné, jelikož stát s nabytým majetkem nedokáže hospodařit, což se odráží i na domácím trhu. V roce 2009 a 2010 došlo k Venezuelské krizi, kdy HDP³ klesl o 3,2 %. Krize byla spíše

---

³ Hrubý domácí produkt

politického charakteru, nepřátelskou orientací vůči USA (přestože jde o největšího obchodního partnera) (World bank, 2014).

V roce 2011 se zvýšila těžba ropy a stát investoval do sociálních programů, tím došlo k revitalizaci ekonomiky HDP, vzrostlo o 2,8 %.

Venezuela svou politikou nevytváří příhodné podmínky pro příliv zahraničních investorů. Od tohoto trhu investory odrazuje legislativa a strach ze znárodnění (ministerstvo zahraničních věcí, 2014). Díky investičnímu klimatu lze očekávat spíše zhoršení podmínek pro fungování soukromého sektoru v podnikání a s tím spojené zvyšování daní, růst nezaměstnanosti a následné sociální nepokoje.

7.4 Vývoj mikrofinančního trhu

V průběhu tří uplynulých desetiletí mikrofinancování zapustilo stabilní kořeny jak v Latinské Americe, tak i v Karibiku. Nicméně se rozhodně nejedná o rovnoměrné rozložení v celé oblasti či snad ve všech zemích, které do této oblasti spadají. Stále totiž existují desítky milionů drobných podnikatelů, kteří zaměstnávají jen okolo 5 zaměstnanců, a domácností s nízkými příjmy, jež nemají přístup ani k základním finančním službám. Venezuela patří spolu s Argentinou, Brazílií, Chile, Kostarikou, Guyanou, Haiti, Mexikem, Panamou, Surinamem, Uruguayí a anglicky mluvícími karibskými zeměmi mezi země definované jako „hraniční trhy“, které však mohou dlouhodobě nabízet investorům slušné výnosy. Například Venezuela je spolu s Argentinou investorům velmi dobře známá. V avizovaných zemích finanční instituce zaujímají méně než 20 % potenciálního trhu zahrnujícího mikrofinanční služby. Proto je logickou snahou přilákat do těchto zemí, co možná nejvíce investic, jak do nových, tak do již zaběhlých mikrofinančních institucí, a zapojit jak místní, tak i mezinárodní partnery, kteří by do země přivedli nový kapitál. A dále posílit počet věřitelů (angl. microlenders), kteří poskytují podnikatelské úvěry pro jednotlivce nesplňující podmínky pro získání bankovního podnikatelského úvěru. Ve lhůtě 7 let by mělo být podpořeno na 20 věřitelů (Multilateral Investment Fund Member of the IDB Group, 2013).

Bankovníctví ve Venezuele nabízí celou řadu jedinečných výzev a příležitostí. Například, venezuelské banky jsou v každodenním provozu pod přísnou kontrolou vlády. Toto zapojení nepochybně umožňuje náležitou interpretaci zákonů a právních předpisů. Sami Venezuelané se však z důvodu prominentní role vlády obávají větší obnos peněz

investovat. Strachují se, že vláda převezme nad jejich podnikatelskými aktivitami kontrolu, či je dokonce úplně zamrazí (Business.com, Banks in Venezuela Laws and Regulations, 2014).

Venezuelské banky jsou předmětem intenzivní regulace – počínaje úrokovými sazbami, konče povinnými minimálními částkami pro mikrofinanční půjčky. Přítomnost pouze několika málo mikrofinančních institucí a vysoká tržní koncentrace vyústily ve slabé konkurenční prostředí. Navíc mikrofinancování musí soutěžit se silně dotovanými veřejnými programy, které mohou nabídnout zajímavé úrokové sazby mezi 6 % - 8 %, tedy nižší než soukromé nebo neziskové programy. Venezuelské zákony požadují přísné regulace finančních institucí v oblasti ochrany spotřebitele. Nicméně rozsah regulace a intervence vlády, stejně jako hrozba znárodnění, odrazují hráče soukromého sektoru od poskytování mikrofinančních služeb. Zákon o ochraně spotřebitele zahrnuje přísná ustanovení týkající se finančních služeb v oblasti transparentnosti, lichvy a klamavé reklamy. Nové licence pro banky byly zamrazeny a nejeví se jako příliš pravděpodobné, že se to v blízké budoucnosti jakkoliv změní.

V polovině 90. let klesly v mezinárodním měřítku ceny ropy a Venezuelané byli svědky kolapsu svých bank coby součást rozsáhlejší ekonomické recese. Nové regulace přijaté v důsledku této krize umožnily vládě omezit bankovní aktivity. Venezuelské banky jsou předmětem přísných mandátů v oblasti zahrnující úrokové sazby a povinné minimální částky pro mikrofinanční půjčky. I přes existenci soukromých bank, vláda provozuje největší banky ve Venezuele. Během několika posledních let svého života prezident Hugo Chavez hovořil o úplném znárodnění bankovního sektoru. Centrální banka určuje měnovou politiku v zemi a velké množství vkladů v zemi.

V roce 2008 nezávislá firma *The Economist Intelligence Unit* (EIU), jež spadá pod mezinárodní mediální společnost *The Economist Group* a prostřednictvím výzkumu a analýz poskytuje svým klientům nejen poradenské služby, ale i prognózy, zařadila v rámci detailního zaměření na mikrofinanční trh v Latinské Americe a Karibiku Venezuelu téměř na samý chvost pořadí a Venezuela tak skončila těsně před Jamajkou. I když venezuelský bankovní sektor jako celek podléhá přísné regulaci, zpráva dokumentuje, že „mikrofinanční průmysl“ doplácí jak na slabou regulaci, tak také na nízký institucionální rozvoj. Ve zprávě se uvádí: „že ze spojení jen hrstky institucí a vysoké tržní koncentrace nutně pramení velmi špatné konkurenční prostředí“ (Microscope

on Microfinance, 2008). O dva roky později, tj. v roce 2010, srovnávala EIU regulační rámec, institucionální rozvoj a investiční klima hned v 54 rozvojových zemích. Tehdy Venezuela skončila již na úplně posledním, tj. 54. místě. Příčinou byly zejména zhoršující se provozní a investiční podmínky pro nevládní organizace, stejně tak jako zlepšení situace v Thajsku, jež se z posledního místa v roce 2009 dostalo na místo předposlední (Environment for microfinance deteriorates in Venezuela, 2014).

Naprostá absence soukromých i veřejných úvěrových institucí kromě toho oslabuje mikrofinanční prostředí. Jak ze zprávy dále vyplývá, naopak silnou stránkou mikrofinancování ve Venezuele je jeho transparentnost. Regulované mikrofinanční instituce každoročně obdrží externí hodnocení a audit, v novinách pak musí tyto instituce zveřejňovat měsíční účetní závěrky. Efektivnost zveřejňování úrokové sazby se mezi institucemi liší, poněvadž na toto zveřejňování se právní povinnost nevztahuje. Národní účetní standardy země doplněné o Mezinárodní účetní standardy (angl. *International Accounting Standards*, dále již jen IAS) přispívají ke zvýšení transparentnosti finančního sektoru Venezuely. Vzhledem k tomu, že banky a bankovní pobočky mají na mikrofinančních aktivitách ve Venezuele majoritní podíl, je pevné prosazování účetních standardů v oblasti mikrofinancování naprostou samozřejmostí.

Ve Venezuele existuje zákon na podporu a regulaci mikrofinančního sektoru, jenž má zabezpečit kontrolu a regulaci jak spořicíh, tak také úvěrových jednotek, které se většinou označují coby mikrofinanční instituce. Vzniku jmenovaného zákona předcházelo úsilí zavést ochranu klientů, regulaci sektoru a následný dohled nad tímto sektorem spolu s pomocí směřující k přeměně na formální instituce. Stranou nestojí ani pomoc v dosažení zdravého hospodaření a vyrovnaného rozvoje. Zákon má zejména za úkol sjednotit právní úpravu MFIs. Zákon na podporu a regulaci mikrofinančního sektoru sice dokazuje zájem státu o předmětnou problematiku a podporuje vytváření bezpečných finančních služeb, ovšem nezahrnuje ustanovení pro řízení rizik a dohled, který by rozlišoval mezi mikrofinancováním, spotřebou a úvěry malých rozměrů. Neexistuje žádná regulace směrem k nebankovním institucím, jež poskytují produkty mikrofinancování. Banky a další finanční instituce, které nabízejí mikrofinanční produkty, jsou regulovány novým bankovním zákonem, jenž ve Venezuele platí od roku 2010. Tento zákon mimo jiné zbavil centrální banku *Banco Central de Venezuela* autonomie a banka je v současnosti řízena vládou. Venezuelský „mikrofinanční průmysl“ je stále relativně malý a během několika

posledních let také žádné nové organizace nevznikaly (The Economist Intelligence Unit, 2013, 2014).

7.5 Mikrofinanční instituce

Následující informace pocházejí ze zprávy publikované v roce 2005 při příležitosti Mezinárodního roku mikrokreditu, jež určilo Valné shromáždění OSN. Bankovníctví spadá pod bankovní dohled a kontrolu SUDEBAN⁴. Hlavní úloha této organizace spočívá v dohledu, kontrole a monitorování finančních institucí, jež se řídí bankovním zákonem, a to za účelem zjištění řádného průběhu činností (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014). V roce 2004 SUDEBAN informoval, že se ve Venezuele nachází 14 soukromých komerčních bank, 17 univerzálních bank, 4 banky ve vlastnictví státu vzniklé podle zvláštního zákona, 2 rozvojové banky (1 soukromá, 1 ve vlastnictví státu), 5 investičních bank (4 soukromé, 1 ve vlastnictví státu), 2 soukromé hypoteční banky, 2 soukromé kreditní a úvěrové organizace, 2 soukromé peněžní fondy a 1 státní leasingová a finanční instituce. Celková aktivita bank v roce 2004 činila 27 977 140 amerických dolarů a celkové závazky představovaly 24 296 420 USD.

MIX market, přední zdroj objektivních, kvalifikovaných a relevantních analýz a údajů o výkonu mikrofinancování, jež je plně odhodlán posílit finanční začlenění a odvětví mikrofinancování podporou transparentnosti mimo jiné poskytováním informací o výkonu mikrofinančních institucí (MFI), o investorech, investorských sítích a tak dále (MIX Market About MIX, 2014), hodnotil v rámci Venezuely pouze jednu jedinou MFI, tj. Banco de la Gente Emprendedora (dále již jen BanGente). V roce 1997 získala v BanGente 25% podíl Banco del Caribe, velká venezuelská obchodní banka, a zapojila se tak do mikrofinancování. BanGente byla do té doby samostatná licencovaná banka specializující se na úvěry mikropodnikům. Na konci roku 2003 měla úvěrové portfolio ve výši 5,8 milionů USD. BanGente se zaměřuje především na zajištění a podporu ekonomické úspěšnosti podnikatelů ve Venezuele tím, že poskytuje úvěry a další finanční služby i pro osoby samostatně výdělečně činné, které vzhledem k malému rozsahu svého podnikání nemají přístup do tradičního bankovního sektoru (Accion. Bangente, 2014). MIX Market uvedl, že v roce 2004 evidovala BanGente hrubou částku úvěrového portfolia ve výši 12 610 155 amerických dolarů a měla 14 211 aktivních klientů (dlužníků), přičemž

---

⁴ Ze španělského označení Superintendencia de Bancos y Otras Instituciones Financiera

45 % klientů (dlužníků) tvořily ženy. Průměrný zůstatek úvěru v roce 2004 byl 775 amerických dolarů a průměrná výše úvěrů dosahovala 885 USD. Aktivity BanGente jsou podporovány ACCION Internacional.

Světová rada úvěrních družstev (The World Council of Credit Unions) v roce 2005 neměla registraci spořitelních a úvěrních družstev ve Venezuele. Podle neziskové organizace The SEEP Network (The Small Enterprise Education and Promotion Network), jež představuje pracovní síť pro odborníky pracující v oblasti rozvoje mikropodniků a mikrofinančního sektoru, existovala ve Venezuele jediná mikrofinanční síť a to v rámci skupiny, již sponzoruje BanGente / Fundación Eugenio Mendoza v Caracasu – soukromá nezisková organizace, založená v roce 1951/ (International Year of Microcredit 2005. Venezuela, 2014).

V popisované době Venezuela věnovala zvláštní pozornost mikroúvěrům a navyšování množství malých úvěrů poskytovaných skupině takzvaných zranitelných klientů, což jsou lidé těsně pod hranicí chudoby, dělníci, nájemníci, rolníci, maloobchodníci, pouliční prodáváči jídla atp. (Nadační fond microfinance. Žadatelé / klienti MFI, 2014).

Tab. 1 Vybrané ukazatele MFI, Venezuela roku 2013, Zpracování vlastní

MFI	Objem půjček v USD	Objem vkladů v USD	Počet klientů
Ban Gente	209 220 005	196 173 228	44 874 (v roce 2011)
MiBanco Venezuela	78 399 160	165 239 251	-

Zdroj: MIX Market. MFI Report, 2014

8 Peru

8.1 Základní informace

Oficiální název státu je Peruánská Republika. Je třetím největším státem Jižní Ameriky s rozlohou 1 285 215,6 km². Peru se s počtem obyvatel 29 849 303 řadí na 43. místo ve světovém žebříčku. Roční přírůstek obyvatelstva je 1 % a průměrný věk 26,7 let. 45% obyvatel jsou potomci původního indiánského obyvatelstva, 37 % tvoří míšenci, 15 % tvoří běloši. V Amazonské části Peru žije 48 etnických domorodých skupin, ty mají dohromady 190 000 příslušníků. 81 % populace se hlásí k římsko-katolickému náboženství, 12,5 % populace jsou protestanti. Úředním jazykem je španělština, dále se v zemi hovoří těmito jazyky angličtina, quechua a aymara (The World factbook, 2014). Peru je administrativně rozděleno na 25 regionů a 1 provincii. Země sousedí s Bolívií, Ekvádorem, republikou Chile, Kolumbií a Brazílií. V čele země stojí prezident Ollanta HUMALA. Hlavním městem je Lima s 9 113 684 obyvateli.

Peru je součástí Pacifické aliance, která sjednocuje státy s podobnou hospodářskou a politickou orientací (Kolumbie, Chile, Peru a Mexiko). V tomto celku je přibližně 200 milionů obyvatel a představuje ekonomickou sílu srovnatelnou s Brazílií a jako celek by se stalo 9. největší ekonomikou na světě. Podstatou uskupení je společný trh, volný obchod, integrace kapitálových trhů a společná jednání s dalšími zeměmi. (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014).

8.2 Historie

Peru bylo součástí velké Incké říše, jejíž hranice sahaly od Chile po Ekvádor. Kolem roku 1530 zemí zmítala občanská válka, jež neskončila vítězně ani pro jednu ze zúčastněných stran, jelikož roku 1533 bylo tehdejší hlavní město Cuzco dobyto španělským dobrodruhem Pizzarem a Peru bylo pod vládou Španělska do roku 1821. Spory mezi původními indiány a kreoly narůstaly. V roce 1780 došlo k povstání, které bylo ovšem potlačeno. V roce 1821 José de San Martín dobyl Limu a vyhlásil Peru nezávislou republikou. Na úspěchu této revoluce měl také velký podíl Simon Bolívar, který bojoval proti španělským vojákům v zemi a donutil je k ústupu a tím zajistil nezávislost. Po pádu španělské vlády se ukázalo, že je obtížné přejít z koloniální závislosti na samostatný stát. Prvním civilním prezidentem se stal v roce 1872 Manuel Pardo, který pokračoval

v nastolených reformách vzdělávání a průmyslu (těžba ledu). Jeho postavení však bylo ohroženo Tichomořskou válkou. Během Tichomořské války ztratilo Peru území Tarapaca bohaté na ledek, to vedlo k ekonomickému úpadku. Tento úpadek měl za následek vznik 2 politických stran, demokratické a občanské. V roce 1924 byla založena revoluční strana APRA, prosazující práva indiánů a větší účast v politice, tato strana byla následně zrušena. V roce 1939 došlo k obnovení demokracie, které přineslo období klidu nástupem Manuela Prada. V 60. letech Peru zaznamenalo politickou krizi, během níž se moci chopila vojenská junta a vyhlásila program zestátňování. Program zestátňování se týkal především průmyslových odvětví ovládaných USA.

V 80. letech se krize dále prohlubovala a dala vzniknout teroristické organizaci Světla stezka. Do čela se dostala znovu politická strana APRA a prezidentem byl zvolen Alan Garcia. Ani vláda Alana Garcii nedokázala vyřešit ekonomické problémy a krize se dále prohlubovala (Roedl & Bohumír, 2003).

V roce 1990 je prezidentem zvolen Alberto Fujimori, který v důsledku nepokojů a útoku Světla stezky pozastavil platnost ústavy a dosáhl vítězství nad teroristickou organizací. Jeho dalšími politickými kroky bylo zprivatizování podniků. Ve volbách v roce 2000 byl podruhé zvolen, volby však byly zmanipulovány a Fujimori na funkci rezignoval. Následné volby vyhrává Alejandro Toledo. Ve volbách v roce 2006 byl znovuzvolen Alan Garcia. Jeho funkce skončila v roce 2011, a současným prezidentem je Ollanta Humala (Encyklopedia Britannica, 2014).

8.3 Vývoj a současný stav ekonomiky

Peru je rozvojová země s nedostatečnou infrastrukturou. Její ekonomika je závislá na exportu. Je to jedna z předních světových rybářských zemí a patří mezi velké vývozece vlny, stříbra a mědi. V posledních desetiletích se země snažila modernizovat svou ekonomiku rozvojem netradičních vývozních produktů. Nicméně ekonomické problémy v některých oblastech přetrvávají. Důvodem může být ničení dopravních sítí vlivem sesuvů pudy, zemětřesení a deště El Nino, které mají výrazný vliv na rybolov. Zemědělské plochy nevyhovují potřebám rychle narůstající populace, což má za následek rostoucí dovoz potravin. Pro nápravu těchto ekonomických problémů bylo na konci 60. a na začátku 70. let znárodněno hornictví a byli prováděny agrární reformy. Tyto kroky způsobili další ekonomické problémy, státní zadlužování, vysokou míru inflace a zhoršení vztahů

s některými obchodními partnery. Toto dění mělo za následek znovu otevření některých hospodářských sektorů soukromým podnikatelům. Tyto akce přispěly na počátku 21. století k rychlému hospodářskému růstu a vytvoření nových pracovních míst (Encyklopedia Britannica, 2014).

Růst HDP se v Peru v roce 2012 dostal k 6,3 % tedy největší hospodářský růst v regionu. Absolutní hodnota HDP se za posledních deset let ztrojnásobila. Inflace dosáhla v roce 2013 hodnoty 2,65 % tedy nejmenší za uplynulých deset let. Míru chudoby se podařilo snížit z 50 % na 30 %, díky ekonomickému rozvoji avšak ve venkovských oblastech chudoba stále zůstává na 54 %. Cíle vlády jsou především snižování chudoby a absolutní chudoby.

Zahraniční trh Peru se vyvíjí, vyvázejí se především zemědělské produkty, jak tomu bylo v minulosti ryby, textil, bavlna dále pak suroviny jako je měď a kovy, k těmto se přidala ještě nová komodita, kterou je zemní plyn. Hlavní importní surovinou je ropa a ropné produkty. Největšími obchodními partnery jsou USA, Čína, Brazílie, Ekvádor, Kolumbie (Businessinfo, 2012).

8.4 Charakteristika mikrofinančního prostředí v Peru

Peru, jako jedna z nejrychleji rostoucích ekonomik v Latinské Americe, zažilo od počátku 90. let významný a trvalý hospodářský růst. Během této doby posílilo opatření ochrany klientů. V roce 1991 přijali zákon o ochraně spotřebitele.

Peru disponuje zákony usilující o ochraně klientů. Zákony usilují o ochraně klientů proti předlužení vůči finančním službám.

Zákon o ochraně spotřebitele vytváří pevný rámec dovolávající se transparentnosti, etického chování zaměstnanců finančních institucí, ochraně klientských dat a obsahuje mechanismy pro nápravu křivd.

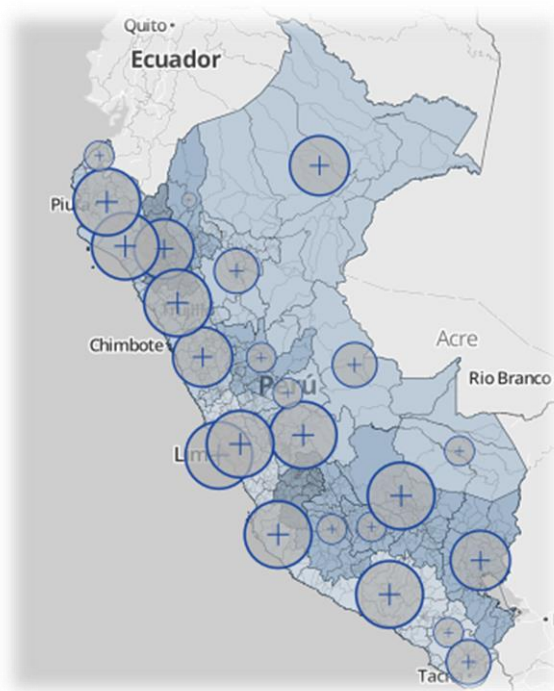
SBS se v Peru snaží minimalizovat spotřebitelské stížnosti preventivním opatřením. INDECOPI a DCF jsou agentury, které poskytují mechanismy pro nápravu klientských škod (Center for financial inclusion, 2014).

Jako reakci na hospodářskou krizi v roce 1980 Peru přijalo řadu strategií, které vyvolaly rozsáhlý proces strukturálních změn a stabilizací. Stejně tak komplexní daňová reforma vládním úřadem SUNAT vedla k oživení v poměru daní a HDP. Vláda také snížila výdaje

na dotace do státních podniků. Proces daňové reformy podporované v Peru otevírá trh soukromým podnikatelům. Vláda se regulacemi snaží vytvářet vhodné prostředí jak pro domácí tak i pro zahraniční investory. V roce 1966 Peru vstoupilo do desítky nejlepších států na seznamu příjemců přímých zahraničních investic. Nedávná liberalizace obchodu přispěla k rychlému ekonomickému růstu Peru 9 % v roce 2008, to přispělo ke snížení chudoby ve státě o 15 %. Výrazný hospodářský růst peru je způsoben částečně efektivním řízením politiky, vládou a také zvýšením cen světových komodit.

Peruánský finanční systém se stále více začleňuje do globálního trhu. Následující mapa vyobrazuje rozsah dostupnosti venkovských a městských finančních služeb.

Graf 2: Dostupnosti finančních služeb

Zdroj: Mixmarket, 2014

Vládní orgány si uvědomují potřebu zákona na ochranu spotřebitele a regulaci finančního sektoru. Peru vybuodovalo právní a regulační rámec pro ochranu spotřebitelů v odvětví mikrofinancování. Tyto zákony nejsou specificky určeny jen pro mikrofinancování, chrání práva všech klientů finančních služeb a poskytuje mechanismy pro nápravu křivd (Responsibility, 2012).

Peru překonalo vyhodnocení výhledů pro růst mikrofinancování podle The Economist Intelligence Unit 2008. V roce 2004 neoficiální zprávy UNCTAD zjistila, že Peru udělalo značný pokrok v oblasti ochrany spotřebitele. To poukazuje na práci INDECOPI, na PAU SBS a DCF a ASBANC v oblasti v oblasti ochrany spotřebitele a mechanismy pro nápravu křivd pro klienty. UNCTAD vydala ve zprávě řadu doporučení v oblasti ochrany spotřebitele, mezi nimi i oficiální politiku ochrany spotřebitele, kterou Peru přijalo ve znění dodatkového zákona o ochraně spotřebitele.

8.5 Složení mikrofinančního sektoru

V Peru malé podniky a mikropodniky představují 95 % všech podniků služeb a zpracovatelského průmyslu. Tyto podniky také zaměstnávají 65 % pracovních sil z měst. Navzdory úvěrovým potřebám podnikům, kombinované půjčky z formálního finančního sektoru, mezinárodních rozvojových agentur a nevládních organizací se setkali pouze s 5% poptávkou v roce 1994. Od roku 1995 do roku 2005 úvěrová portfolia mikrofinančních institucí (MFI) ročně rostla o 32,3 %. Mikrofinanční instituce drží odhadem 30 % - 40 % dlužníků celého peruánského finančního systému. Vzhledem k rychlému růstu finančních institucí v Peru, mikrofinanční instituce poskytují převážnou část půjček mikropodnikům, namísto spotřebitelských úvěrů. Následující subjekty, které tvoří regulované odvětví mikrofinancování musí být v souladu s auditorскими požadavky na podávání zpráv stanovené vrchním bankovním a pojišťovnickým orgánem SBS (microfinance gateway, 2014).

- Komerční banky provádějící mikrofinanční operace například MiBanco, působí na trhu relativně krátce, ale vybudovaly velká mikrofinanční portfolia.
- Rurální banky a spotřebitelské instituce známe také pod španělskou zkratkou CRAC. Ty jsou ve vlastnictví soukromých podnikatelů a působí především ve venkovských oblastech. CRAC vyplnily díru na trhu v roce 1992, kdy byly díky finančním reformám uzavřené agrární banky.
- Obecní úspory a úvěrové instituce známé pod španělskou zkratkou CMAC. Jsou ve vlastnictví místních samospráv. CMAC jsou největší a nejziskovější nebankovní formální mikrofinanční instituce
- Subjekty pro rozvoj malých podniků a mikropodniků, španělská zkratka EDPYME. Tyto byly vytvořeny v polovině roku 1990 jako úvěrové instituce a pouze

stvrzovaly půjčky nevládních organizací. Jsou omezeny neschopností přijímat vklady.

Neregulované MFI sdílejí své informace na dobrovolném základě s konsorciem pro soukromé pro soukromé organizace podporující rozvoj malých a středních podniků, známé pod zkratkou COPEME. Ačkoli existence samoregulačního orgánu COPEME je lepší než jeho absence, jeho principy dobrovolného vykazování jsou méně účinné než povinné rámce pro regulaci mikrofinancí od SBS. Například některé nevládní organizace nevydávají informace o úvěrových portfoliích (Boston University center for finance, law and policy, 2014).

8.6 Právní rámec

Peru disponuje obecným zákonem o finančních a pojistných systémech. Tento zákon byl naposledy upravován v roce 2008, stanovuje pravidla pro všechny banky a finanční instituce v Peru.

- Stát se nesmí podílet na finančním systému.
- Společnosti finančního systému mohou volně nastavit úrokové sazby a poplatky na svých úvěrech. V případě stanovení úrokové sazby musejí dodržovat limity stanovené centrální bankou.
- SBS má pravomoc měřit celkovou zadluženost jednotlivců a provést kontrolu bankovních společností.
- Každých šest měsíců všechny společnosti finančního systému, které přijímají vklady od veřejnosti, musí obdržet hodnocení alespoň od dvou ratingových agentur.
- Společnosti, ředitelům a všem zaměstnancům je zakázáno sdílení informací o klientech bez písemného souhlasu klienta.

8.7 Dozorčí agentura: SBS

Za regulací a dohledem nad finančním systémem v Peru stojí funkčně autonomní orgán SBS. Mezi funkce a cíle SBS patří ochrana veřejných zájmů zajištěním stability a solventnosti firmy. Regulace jsou podle finančního práva. MFI a komerční banky mají podobný regulační rámec. Regulované mikrofinanční instituce musí být v souladu s auditorskými požadavky na podávání zpráv SBS a to každý měsíc. SBS požaduje, aby finanční instituce, které vydávají půjčky, formálně posuzovaly finanční situaci klienta.

Toto opatření není výslovně uvedeno, ale přispívá k zamezení nadměrné zadluženosti pro každého klienta.

Všechny finanční instituce hlásí své klienty SBS, ta konsoliduje a sdílí informace se všemi finančními institucemi prostřednictvím úvěrového registru. Takový systém zajišťuje pro klienty menší riziko předlužení (Boston University center for finance, law and policy, 2014).

Agentura ochrany spotřebitele: INDECOPI

IDENCOPI je peruánská agentura pro ochranu spotřebitele. Tato agentura byla vytvořena v roce 1991. Pracuje na podpoře hospodářské soutěže a ochraně práv duševního vlastnictví v peruánské ekonomice. Udržuje technickou, ekonomickou, rozpočtovou a administrativní autonomii. Je to orgán odpovědný za uplatňování pokut.

Oba orgány SBS a IDENCOPI mají za cíl uspokojit potřeby zákazníků finančních služeb. Obě agentury uzavřeli dohodu o pomáhání spotřebitelům při reklamacích a stížnostech (Boston University center for finance, law and policy, 2014).

Komise v oblasti ochrany spotřebitele: CPC

CPC je součástí IDENCOPI a ukládá správní sankce a nápravná opatření stanovená v zákoně o ochraně spotřebitele. Úřad poskytuje bezplatné služby na pomoc spotřebitelům při řešení jejich stížností na poskytovatele finančních služeb (Center for financial inclusion, 2014).

Zákon o ochraně klienta

Peru má velkou snahu na komplexní ochraně klientů finančních služeb podle doplňku zákona o ochraně klienta z roku 2005. Tento doplňující zákon obsahuje nařízení pro transparentní stanovení ceny a vyžadují, aby bankovní instituce poskytovali přesné informace týkající se úrokových sazeb a bankovních poplatků u všech smluv s klienty a i na webových stránkách institucí. Webové stránky bankovních institucí musí poskytnout oficiální vzorce pro výpočet úroků. Doplňující zákon dále vyžaduje, aby každá finanční instituce zřídila zákaznický servis pro klienty (Center for financial inclusion, 2014).

Zákon o ochraně údajů

Zákon o ochraně údajů v Peru byl schválen v roce 2001. Tento zákon se vztahuje na soukromé úvěrové instituce, které shromažďují a zpracovávají kreditní informace jednotlivců i firem. Zákon určuje, jaký typ informací a záznamů může být legálně shromažďován úvěrovými institucemi. Zákon dále také stanovuje, že klienti mají právo na informace a na změnu nebo zrušení osobních údajů (Center for financial inclusion, 2014).

Společnosti

ASBANC je španělská zkratka pro asociaci peruánských bank. ASBANC je sdružení zastupující subjekty ve finančním soukromém sektoru v Peru. Toto sdružení bylo založeno v roce 1967 s cílem zastupovat společné zájmy finančních institucí v Peru. Nabízí technické studie a poradenství jeho osmnácti přidruženým subjektům (Microfinance center, 2014).

ASBANC vytvořil v dubnu 2003 DFC (Financial Client Defender) finanční ochranou klienta. V duchu ochrany práv. DFC pracuje na ochraně práv finanční klientely síti ASBANC. DFC působí jako nezávislý zprostředkovatel ve snaze předejít nebo vyřešit konflikty mezi klienty a poskytovateli finančních služeb. DCF své služby nabízí zdarma pro klienty ASBANC a Citibank Peru, HSBC BankPeru a MiBanco (Microfinance center, 2014).

COPEME je španělská zkratka konsorcium soukromých organizací na podporu rozvoje malých podniků a mikropodniků. Konsorcium soukromých organizací na podporu rozvoje malých podniků a mikropodniků je nezisková organizace založená v roce 1990 a věnuje se rozvoji mikropodniků a malých podniků v Peru. K dosažení svých cílů COPEME spolupracuje ve spojení s mezinárodními organizacemi a státními institucemi. COPEME se skládá z více než 60 institucí, 40 z nich jsou nevládní organizace úvěrovými programy v městských a venkovských oblastech. Neregulované mikrofinanční instituce informují COPEME na dobrovolném základě. I když není jasné do jaké míry COPEME reguluje zprávy mikrofinančních institucí, tím že veškeré informace poskytuje na svých webových stránkách, nezdá se, že by lobovaly konkrétně za ochranu klientů ve své síti (Microfinance center, 2014).

Tab. 2 Detaily společnosti ASBANC

Počet sdružených organizací	60
NGOs	40
Celkový počet klientů	264 185
Půjčky v USD	171 348 000

Zdroj: Microfinance Gateway, 2014

Peru reagovalo rychle a vhodně na hospodářskou krizi roku 1980. S nastavením zdravé hospodářské ekonomiky v průběhu roku 1990 se Peru stalo v 21. století jednou z nejrychleji rostoucích ekonomik Latinské ekonomiky. Aby Peru drželo krok s radikálními ekonomickými změnami, vybudovalo významný právní a regulační rámec upravující ochranu klientů finančních služeb. Ačkoli tyto opatření nejsou specificky určeny pro mikrofinanční klientelu, klienti MFIs využívají těchto práv, která jsou rozšířená i na ně prostřednictvím finančního zákona, zákona o ochraně spotřebitele a dodatkového zákona o ochraně spotřebitele (Center for financial inclusion, 2014).

Klienti regulovaných finančních institucí jsou pod ochranou dozorcí agentury SBS, která podporuje a prosazuje přiměřené zadlužení, transparentní stanovení cen, etické chování zaměstnanců, mechanismy pro nápravu křivd soukromých a klientských dat. Ačkoli dobrovolné hlášení mezi neregulovanými finančními institucemi podporuje jednodušší postupy, tak COPEME nenabízí podrobný popis postupů při podávání zpráv o jeho přidružených částech. Kromě toho COPEME nelobuje za ochranu finančních klientů ve své síti.

Budoucnost pro finanční spotřebitele v Peru se jeví příznivě. S přijetím dodatkového zákona o ochraně spotřebitele pro finanční služby klientů Peru ukazuje svoji orientaci na podporu a ochranu klienta (Center for financial inclusion, 2014).

9 Kolumbie

9.1 Základní Informace

Kolumbie je jednou ze tří zemí, které vznikly z krachu Gran Colombia v roce 1830 (další dvě jsou Ekvádor a Venezuela) (The World factbook, 2014). Oficiální název je Kolumbijská republika. Hlavním městem je Bogota, která má přibližně 8 744 milionů obyvatel (Juřík, 2009). Rozloha činí 1 138 910 km², což jí řadí na 26. místo největší zemi světa. Počet obyvatel v Kolumbii dosáhl 46 245 297 v roce 2013, tím se řadí na 30. místo ve světovém žebříčku. Etnické složení je různorodé, převažují mesticové, kteří tvoří 58 % populace, běloši 20 %, mulati 14 %. 90 % populace se hlásí k římsko-katolickému vyznání. Průměrný věk celé populace je 28,6 let. Úředním jazykem Kolumbie je španělština (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014). Administrativně se Kolumbie člení na 32 departmentů a 1 federální distrikt. Kolumbie sousedí s Ekvádorem, Brazílií, Panamou, Venezuelou a Peru. V čele státu stojí od roku 2010 prezident Juan Manuel Santos (Businessinfo, 2012). Kolumbie je členem OSN, Andského sdružení národů (CAN), Andského paktu, World Trade Organization, SELA, ALADI, AEC (Columbia export, 2014).

9.2 Vývoj a současný stav ekonomiky

Kolumbie svou zdravou hospodářskou politikou a dohodami o volném obchodu zažívá rychlý ekonomický růst. Tento růst byl nastartován v roce 2002, přispěl ke snížení chudoby o 20 % a snížení nezaměstnanosti o 25 % od roku 2002 (World bank, 2014). V roce 2012 vzrostla kolumbijská ekonomika o 4,8 %. Inflace činila 2,44 %, což se vešlo do očekávané normy. Hlavními motory ekonomiky je poptávka na zahraničních trzích a přímé zahraniční investice (Businessinfo, 2012). Díky hospodářskému rozmachu se daří snižovat i míru nezaměstnanosti, která je 10,4 %. Hospodářská politika je soustředěna na 5 hlavních působišť: zemědělství, doprava, bydlení, věda a jednoznačně největší investiční oblastí je těžební průmysl (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014).

V koloniální době byla ekonomika založena na těžbě zlata. V dnešní době je ekonomika samozřejmě orientována mnohem obširněji, ale z velké části je závislá na vývozu ropy, což je citelně znát při poklesech cen ropy. Kolumbie je 3. největší latinskoamerický vývozce

ropy do Spojených států amerických. Přímé zahraniční investice v oblasti ropy a zemního plynu dosáhly v roce 2012 necelých 16 miliard dolarů (The World factbook, 2014).

Soukromé podnikání má na ekonomiku dominantní vliv. Přímá účast vlády je omezena například na ropný průmysl a telekomunikace. Vláda se pokusila posílit ekonomickou stabilitu a podporovat soukromé podnikání prostřednictvím nepřímých opatření, jako je například příznivý systém zdanění a rozšíření úvěrů na nová průmyslová odvětví. Hospodářský rozvoj je zpomalován nedostatečnou infrastrukturou (Ministerstvo zahraničních věcí, 2014). Na druhou stranu zahraniční politika na posílení obchodních vazeb Kolumbie a zvýšení tuzemských investic. Kolumbie podepsala smlouvu o volném obchodu s USA a dále se snaží vyjednat tytéž dohody s řadou další zemí, jako jsou Kanada, Mexiko, Chile, Panama, Čína (The World factbook, 2014)

9.3 Historie

V roce 1499 se do Kolumbie jako první Evropané dostali Španělé, ty jí dobyli a vytvořili Španělské místokrálovství Nová Granada (součástí Nové Granady bylo i území Ekvádoru, Venezuely a Panamy) (Encyklopedia Britannica, 2014). Na přelomu 18. a 19. století propukala povstání proti Španělské nadvládě (Babková, 2008). Tato povstání vyvrcholila ve válku, ze které vzešla vítězně Velká Kolumbie. V čele Velké Kolumbie stál Simon Bolívar, ovšem nebylo v jeho silách udržet takto velké a rozmanité území, proto se Velká Kolumbie v roce 1830 rozpadla na tři státy Kolumbii, Venezuelu a Ekvádor. Od konce 19. století a během 20. století zmítaly zemí nepokoje a občanské války (Encyklopedia Britannica, 2014). Roku 1967 byla podepsána dohoda Frente Nacional (Národní fronta), která byla potvrzena referendem. Dohoda zaručuje výměnu prezidentského křesla ve čtyřletých intervalech. V této době se vyskytl problém s guerillovými skupinami, které mají vlastní ideologii. 80. léta byla poznamenána teroristickými útoky spojenými s obchodem s drogami. Dnes se některé skupiny integrovaly do politických stran a stále ovládají celou zem (infoplease, 2014).

9.4 Mikrofinanční trh v Kolumbii

Tab. 3: Statistika transparentnosti

Kolumbie	
Mikrofinanční instituce:	23
Vypůjčovatelé:	917 634
Data z:	12/2013
Kolumbie MIX Market profil	

Zdroj: Mixmarket, 2014

Kolumbii lze v současnosti považovat za pomyslný domov inovativního úsilí v oblasti mikrofinancování. Kolumbijský mikrofinanční sektor je totiž vůbec největším v celé Latinské Americe, a to jak z hlediska celkového počtu aktivních dlužníků, tak také vyplacených hrubých půjček. Mikrofinanční sektor byl v průběhu let transformován zejména díky silnému partnerství mezi klíčovými vládními, nevládními a soukromými subjekty. Od svého vzniku na počátku roku 1980 toto odvětví neustále roste směrem ke zlepšení přístupu k financím. Ale i přes výrazné zlepšení kolumbijské ekonomické situace v uplynulých letech v zemi i nadále žije téměř polovina obyvatel pod hranicí chudoby. A vzhledem k tomu, že velká část obyvatelstva je zaměstnána v neformálním sektoru ekonomiky, lze rozšíření přístupu k finančním službám považovat za skutečně kriticky důležité pro možný hospodářský rozvoj země (Accion, 2014).

Je víc než zřejmé, že jakákoliv diskuse na téma hospodářského rozvoje v Kolumbii je nutně realizována ve velmi mimořádném politickém kontextu. Kolumbie čelila dlouhé desítky let dopadům občanské války. Tyto dopady měly v roce 2007 spolu s konflikty mezi levicovými partyzány a pravicovými milicemi a pokračujícím vládním bojem proti mocné narkomafii na svědomí přes 2 miliony Kolumbijců (pozn. podle některých zdrojů se jednalo až o necelé 4 miliony obyvatel, přičemž některé osoby do celkového počtu patrně vůbec započítány nebyly), kteří byli nuceni v důsledku násilí uprchnout ze svých domovů. Jen během jednoho z mnoha dlouhých desetiletí si tato tíživá situace vyžádala na 30 tisíc mrtvých. V některých oblastech svárů je tak naprosto nemožné obhospodařovat pozemky, natož tam bydlet. Situace gradovala až do té míry, že si občané navzájem přestávali věřit, a zneprátelené politické strany odmítaly hledat jakákoliv společná řešení (Synergos, 2014). Mikrofinancování ale může být a také je velmi účinným nástrojem,

neboť s koncem konfliktu přichází i touha začít nový život, a Kolumbijci tak potřebují finanční služby, které jim pomohou. Mikroúvěry by tak mohly být použity k obnově sociální a hospodářské struktury v oblastech zasažených krizí. Pokud je řeč o finančních službách, v mnoha vesnicích na venkově buď chybí úplně (to v případě 67 obcí), nebo Kolumbijci mohou dosáhnout jen na ty vůbec nejzákladnější služby. Vleklými politickými, sociálními a ekonomickými konflikty v zemi, které trvaly více než 45 let, byla poškozena sociální struktura země a zlomena důvěra, což stěžuje jakékoliv úsilí, včetně mikrofinancování.

Právě mikrofinancování ale pomáhá uvěřit v lepší zítřky Kolumbie a mnoha obyvatelům slibuje šanci na zbrusu nový začátek. Jednotlivci se tak mohou soustředit na proces vytváření svého vlastního bohatství a investovat do svých vlastních komunit. I ty vůbec nejnižší úvěry tak mohou mít velikou návratnost. Mikroúvěry umožňují Kolumbijcům, aby mohlo postupně růst i jejich drobné podnikání a aby si mohli postavit nebo třeba koupit svůj vlastní dům (Synergos, 2014).

9.5 Vybrané mikrofinanční instituce v Kolumbii pod drobnohledem

Kolumbijská nevládní mikrofinanční instituce jménem Colombianos Supporting Colombianos (volně přeloženo jako „Kolumbijci podporují Kolumbijce“, dále již jen CaC) poskytuje drobným podnikatelům nejen mikroúvěry, ale i další bankovní služby, které konvenční banky nabídnout odmítají. Cca 3,5 miliardy dolarů bylo v roce 2010 rozděleno mezi 2 miliony žadatelů. Podle zprávy publikované hispánským časopisem Visión Económica existuje v Kolumbii víc než 1,2 milionů tzv. mikropodniků, které v Kolumbii podnikají. Spolu s malými a středními podniky tvoří 96 % všech podniků v zemi a zaměstnávají 50 % obyvatel Kolumbie. Malé podniky a mikropodniky jsou v tomto případě definovány jako ty, které mají hodnotu minimálně 147 000 USD a dluhovou kapacitu ne vyšší než stovraceti násobek měsíčních platů – ekvivalent 37 000 USD a tolik jako 10 zaměstnanců. CaC začala poskytovat mikroúvěry v roce 2001 a to v úzké spolupráci s Agenturou Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (z angl. United States Agency for International Development, dále již jen USAID). V rozmezí šesti let poskytla CaC mikroúvěr téměř devíti tisícům svých klientů (Burger, 2011).

Základní myšlenka mikrofinancí, jako nástroje rozvoje a pomoci chudým obyvatelům Kolumbie, není v zemi rozhodně ničím novým. Banca Caja Social začala pomáhat

chudým, spravovala jejich finance již v roce 1911 (Robinson, 2001). Vůbec první mikroúvěr byl v Kolumbii poskytnut Kolumbijci Carlosi Morenovi za účelem rozšíření a růstu jeho obchodu s čajem a kořením ve městě Santiago de Cali a to organizací Opportunity International (Opportunity International, 2011), jež byla založena v roce 1971 doktorem Alem Whittakeerem. Od té doby se organizace vždy snažila zajistit stabilní finanční systém, jenž by dopomohl ke snížení nezaměstnanosti, sociálních nepokojů a násilí v zemi. V Kolumbii žije více než 12,7 milionů obyvatel za méně než 2 dolary na den a pouze 2,5 % lidí jsou poskytovány mikrofinanční služby. V současnosti více než 75 % klientely organizace Opportunity International tvoří ženy. Opportunity International poskytuje svým klientům malé půjčky, které jim pomohou zlepšit jejich životní a ekonomické podmínky. Finance mohou využít například pro renovace svých domovů, což umožní mít lepší zásobování vodou, zvýší komfort a hygienu bydlení atd. Rodiny tuto podporu získávají i díky činnosti iniciativ typu Techo y Piso (Střechy a podlahy) a Cocinas y Baños (Kuchyně a koupelny); (Opportunity International, 2011).

Klíčovým partnerem při práci na zavádění mikroúvěrů v kolumbijském hlavním městě, v Bogotě, byla v roce 1988 organizace působící v oblasti mikroúvěrů jménem Accion spolu s partnerskou Finamérica (dříve Finansol). Organizace Acción neustále posouvá hranice inovativního mikrofinancování v Kolumbii a nabízí profesionální správu mikrofinančních půjček. Cílem těchto aktivit je zejména snížit provozní náklady, zvýšit rychlost vyplácení a zlepšit podporu ochrany klientů před možnými riziky. Běžná lhůta pro vyplácení prostředků může být 5 dní, v tomto případě je však cílem snížit dobu zpracování jen na cca 8 hodin. Acción tak pomáhá klientům získat potřebný servis v co možná nejkratší lhůtě. Pozice Acción je v oblasti mikrofinancování naprosto jedinečná. Patří k udržitelným, škálovatelným mikrofinančním institucím, které sdílejí totožný závazek: maximalizovat jak finanční, tak také sociální dopad prostřednictvím poskytovaných MFI se službami v podobě jejich spravování, technické pomoci, investic atd. (Accion, 2014).

I když se v roce 2010 Alejandro Caminos, prezident společnosti International Finance Public Consulting Group (dále již jen IFPC) nechal slyšet, že: „*mikrofinancování v Kolumbii je stále v plenkách,*“ dnes se zdá, že se vše začalo ubírat tím správným směrem. Alejandro Caminos také dodal, že problém často nespočívá v nedostatku peněz v Kolumbii, ale spíše v nedostatku dobré vůle a mechanismů, které by pomohly peníze dostat tam, kam opravdu patří. Tuto vůli však Bancamía, první banka v Kolumbii

zaměřená výhradně na mikropodniky a jedna z 25 nejlepších měnových finančních institucí v LAC (Multilateral Investment Fund, 2013), zcela určitě nepostrádá a poskytuje úvěry malým podnikům i mikropodnikům, které představují hlavní pilíř ekonomiky. Společnost IFPC poskytuje Bancamíi technickou asistenci jménem USAID⁵, ve snaze zajistit finanční servis regionům Kolumbie, které jsou z finančních služeb úplně vyloučeny. Bancamía má nyní po celé zemi 300 tisíc klientů a je zodpovědná za 16 % z celkového objemu kolumbijských mikroúvěrů. Je to jediná banka v zemi, která se zaměřuje na mikrofinanční úvěry, tvořící 99 % jejího portfolia. Dalším zamýšleným krokem banky bylo a je poskytovat depozitní produkty na pomoc malým podnikům v zemi. V roce 2010 zaznamenala Bancamía velmi příznivé zprávy, a sice že International Finance Corporation, součást Světové banky, která oznámila své plány budoucích investic až do výše 10 milionů dolarů, bude vlastnit 6 % akcií banky. Ačkoliv je Bancamía pro-ziskový subjekt, který generuje výnosy pro investory, všichni akcionáři vracejí 80 % zisku zpátky do banky a ponechávají si pouze 20 %.

V Kolumbii má pouze 35 % obyvatel svůj vlastní bankovní účet, mnohem méně pak půjčku. Banka Grameen využívá k prosazení splácení půjček síly společenství. Každý dlužník je členem pětičlenné skupiny, která se pravidelně schází, a její členové se navzájem podporují ve splácení. Bancamía zase využívá vztahy mezi dlužníky a svými úvěrovými pracovníky. Ti posuzují nové žádosti o úvěr, spravují úvěry stávajících klientů a vyhledávají nové klienty. Jeden z úvěrových pracovníků se stará až o 400 dlužníků. Bancamía klade důraz zejména na zemědělství, což je další důvod, proč je tak specifická. Zemědělství tvoří téměř čtvrtinu zaměstnanosti v Kolumbii a 11 % HDP. Větší část mikrofinancí se však zaměřuje spíše na městské oblasti. Lidé ve městech jsou totiž snadněji dostupní a navíc většině bank chybí znalosti k tomu, aby mohly správně ocenit a spravovat úvěry zemědělců, popřípadě vnímají zemědělství jako příliš riskantní. Kolumbie má přesto více malých farem s minimální technizací než většina ostatních jihoamerických zemí. Podnikání zemědělců je však bezesporu riskantní zejména pro ty, kteří provozují malé a střední podniky. Mnohdy nejsou s to si poradit s důsledky špatné úrody, nebo investovat do nutných inovací apod. Tento problém má v Kolumbii dokonce mnohem širší dopad, než by se mohlo na první pohled zdát. Zemědělci, kteří si nemohou vydělávat na živobytí legální cestou, se často uchylují k pěstování koky, suroviny

---

⁵ United State Agency for International Development

na výrobu kokainu. V Bancamía pracuje na 700 úvěrových pracovníků, kteří pracují v přímém styku s klienty. Ale všechna tato „osobní péče“ není zrovna levnou záležitostí, neboť vzdálenosti, jež musí pracovníci zdolávat po opravdu špatně udržovaných komunikacích, pozornost věnovaná každému zemědělcí, stejně tak jako každé peso, jež mu je zapůjčeno, se razantně prodraží. I proto Bancamía účtuje 33 % ročně na svém úvěru, což může znít skoro vyděračsky, ale je to v rámci mikrofinančních institucí spíše průměrná míra. Je-li dlužník v prodlení se zaplacením splátky, navštíví jej úvěrový úředník, který se jej snaží přesvědčit ke splacení závazků. V případě, že se mu to nepodaří, může dlužník na splacení použít i svůj majetek (Synergos, 2014).

10 Komparace mikrofinančních trhů Venezuely, Peru a Kolumbie

10.1 Zhodnocení mikrofinančního trhu ve Venezuele

I přes poměrně dlouhou historii mikrofinancování v Latinské Americe a Karibiku lze považovat mikrofinanční sektor Venezuely za jeden z nejméně rozvinutých v celé oblasti. Ve Venezuele působí pouze 2 mikrofinanční instituce představené na mixmarket.org, jsou jimi Bangente a MiBanco Venezuela. Za dlouhou dobu působení je zde mikrofinanční trh obsazen pouze z 5 %. Tato malá obsazenost trhu má několik důvodů. Jedním je špatné konkurenční prostředí, které vzniklo spojením několika málo MFIs. Dalším důvodem jsou špatné podmínky pro nevládní organizace a silná konkurence ze strany státu, který ve veřejných programech nabízí půjčky s úrokem 6 % - 8 % oproti mikrofinančním institucím, které nabízejí úrok od 40 %. Problémem je také to, že se nerozlišuje mezi mikrofinanční půjčkou a spotřebním úrokem. Ve Venezuele je silnou stránkou transparentnost mikrofinančního trhu, MFIs každoročně obdrží externí hodnocení a v novinách musejí každý měsíc zveřejňovat účetní závěrky.

Pokud by se měl mikrofinanční trh ve Venezuele rozšířit je zapotřebí podporovat vznik MFIs a to vytvářením lepších podmínek pro nevládní organizace a přitáhnout zahraniční investory. Dále by bylo třeba omezit veřejné programy s nízkými úroky a rozlišovat mezi mikrofinanční půjčkou a spotřebním úrokem.

10.2 Zhodnocení mikrofinančního trhu v Peru

Mikrofinanční sektor v Peru se řadí mezi nejvyspělejší a nejvýznamnější v oblasti Latinské Ameriky. Jedním z měřítek vyspělosti je počet 55 mikrofinančních institucí. Následný ukazatel vyspělosti může být roční růst úvěrových portfolií mikrofinančních institucí o 32,2 % mezi léty 1995 a 2005. Dalším ukazatelem je, že 30 % - 40 % dlužníků peruánského finančního systému drží mikrofinanční instituce. Za zmínění stojí poměrně snadná dostupnost mikrofinančních služeb. Je třeba také vyzdvihnout zákony o ochraně klienta a mechanismy pro nápravu křivd, kterými Peruánský mikrofinanční sektor disponuje a ukazuje tak svoji orientaci na klienta. Subjekty tvořící regulovaný úsek mikrofinancování, musí podávat zprávy v souladu s vrchním bankovním a pojišťovnickým orgánem SBS. Na druhou stranu neregulované MFIs sdílejí své informace pouze na dobrovolném základě, což je méně účinné než povinné rámce orgánu

SBS. Na základě těchto informací se budoucnost mikrofinancování v Peru jeví velice příznivě.

10.3 Zhodnocení mikrofinančního trhu v Kolumbii

Mikrofinancování je v Kolumbii zavedené od 80. let a od svého vzniku se stále zlepšuje z hlediska přístupu k financím, nyní v Kolumbii působí 23 mikrofinančních institucí, avšak téměř polovina obyvatel žije pod hranicí chudoby. Dalo by se říct, že mikrofinanční sektor si zde nejen vybudoval silnou pozici, ale je brán jako cesta za lepší budoucností, jelikož 96 % soukromých podniků v zemi je tvořeno mikropodniky, malými a středními podniky, jež jsou podporovány mikrofinančními institucemi. Je důležité vyzdvihnout organizaci Accion a Finamerice, které se zasazují a zlepšení mikrofinančních půjček a to z hlediska dostupnosti, snížení provozních nákladů a zvýšení rychlosti vyplácení půjček. V Kolumbii a je problém dostupnost finančních produktů, tento problém řeší Bancamia ve spolupráci s IFPC se snaží zajistit finanční servis i méně dostupným regionům. V kolumbii jsou dlouhodobě patrné snahy o zlepšování mikrofinančních služeb a to zejména v jejich dostupnosti.

10.4 Porovnání trhů Venezuely, Peru a Kolumbie

Na základě zhodnocení mikrofinančních trhů všech tří zemí lze konstatovat, že trhy Peru a Kolumbie jsou podstatně vyspělejšími než trh Venezuely. Peru vyzdvihuje dostupnost mikrofinančních služeb a právní rámec který je orientován na ochranu klienta. U Kolumbie je to inovativní snažení, které mikrofinanční služby posunuje vpřed. Naopak Venezuela za těmito státy zaostává ve všech směrech.

11 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo poskytnout popis a porovnat mikrofinanční trhy Venezuely, Peru a Kolumbie. Popis mikrofinančního trhu v Latinské Americe nám vykreslil jeho značnou důležitost v tomto regionu, nicméně v celé oblasti není rovnoměrně rozdělen. Je zřejmé že mikrofinancování je jedna z cest v boji proti chudobě a zlepšení životní úrovně. Po prostudování materiálů je zřejmé, že ačkoli tyto země mají podobnou historii, geografickou polohu a nerostné bohatství, jejich cesty se ubíraly jinými směry.

Můžeme říci, že mikrofinanční trh ve Venezuele je na nejhorší úrovni a to nejen v porovnání s Kolumbií a Peru, ale v porovnání s celým regionem Latinské Ameriky a Karibiku. Příčinou tohoto stavu je z velké míry politická situace a strach ze znárodnění, což se odráží na nedůvěře zahraničních investorů. Dalším problémem jsou špatné podmínky pro nevládní organizace. Růst mikrofinančního trhu omezuje slabá regulace a veřejné programy, které nabízejí půjčky s úrokem 6 % - 8 %. Ve venezuelském mikrofinančním trhu můžeme vyzdvihnout snad jen transparentnost, to ale k posílení trhu nestačí. Ke zlepšení venezuelského mikrofinančního sektoru by velkou měrou pomohly politické a ekonomické reformy, které by liberalizovaly trh, a přispěly k přílivu zahraničních investorů.

Jedním z nejvýznamnějších mikrofinančních trhů v Latinské Americe je Peru. V zemi v důsledku krize také proběhlo znárodnění za účelem nápravy ekonomických problémů, stejně jako ve Venezuele. To mělo za následek další prohloubení krize a růst ekonomických problémů. V důsledku těchto skutečností se trh znovuotevřel soukromým podnikatelům. Vypěstlost peruánského mikrofinančního trhu vidíme na ukazateli počtu klientů, 40 % dlužníků celého finančního sektoru jsou klienti MFIs. Vládní orgány v zemi si uvědomují potřebu právního a regulačního rámce v odvětví mikrofinancování. Peru disponuje mnohými nástroji na ochranu spotřebitelů proti předlužení vůči finančním institucím. Dalším neméně důležitým ukazatelem podpory mikrofinančního trhu je překonání vyhodnocení výhledů podle The Economist Intelligence Unit z roku 2008.

Poslední popisovaným trhem je Kolumbie, kde můžeme hledat kořeny mikrofinancování v Latinské Americe. Mikrofinanční trh v Kolumbii je nejvýznamnější v popisovaném regionu, a to jak z hlediska počtu aktivních dlužníků, tak z hlediska vyplacených hrubých půjček. Soukromé podnikání má na ekonomiku dominantní vliv a s tím je spojena i potřeba mikrofinancování. Odvětví mikrofinancí se zde od 80. let stále zlepšuje díky partnerství

mezi vládními nevládními a soukromými subjekty. I přesto zde téměř polovina obyvatel žije pod hranicí chudoby. Tento problém by vyřešil přístup k finančním službám, a to by pomohlo k celkovému ekonomickému rozvoji země. Ovšem toto je problém politického charakteru.

Vytvořit společnou regulaci mikrofinančního trhu v tomto regionu, respektive u států Venezuely, Peru a Kolumbie, by bylo nadmíru obtížné, ne-li nereálné. Hlavním důvodem tohoto tvrzení je rozdílný přístup zemí k mikrofinančnímu sektoru. Peru a Kolumbie má vybudovanou mikrofinanční historii, což se promítá v počtu MFI (Peru 55, Kolumbie 23), počtu dlužníků a ve velikostech portfolií. To je dáno dobrým konkurenčním prostředím, a proto se mikrofinanční trh může rozvíjet. Oba tyto státy mají také právní rámec zaměřený na ochranu klienta. Venezuela disponuje pouze dvěma MFI a oproti Peru a Kolumbii ani zcela nerozlišuje mezi mikrofinanční půjčkou a spotřebním úvěrem. Nemělo by tedy smysl dělat společnou regulaci pro zcela rozdílné trhy. Dalším z argumentů, proti společné regulaci je rozdílnost vnitřní politiky s ohledem na soukromé vlastnictví. Zatímco Peru a především Kolumbie si uvědomují důležitost soukromého podnikání a jejich vlády ho podporují, tak Venezuela se svou sociální politikou je protipólem a u potenciálních zahraničních investorů panuje obava ze znárodnění, a to brání rozvoji mikrofinančního trhu. V neposlední řadě společné regulaci brání i rozdílná zahraniční politická orientace, což se ostatně odráží i na vnitřní politice. Venezuela je v tomto směru orientována směrem na východní blok, tedy státy jako je Kuba. Na druhé straně Peru s Kolumbií jsou orientovány prozápadně, o čemž svědčí podepsaná dohoda o volném obchodu s USA. Všechny tyto rozdíly jsou příliš velké a značně by ztěžovaly, ne-li neumožnily jednání o společné integraci regulace.

12 Seznam zdrojů a použité literatury

Accion. 2014. Bangente. Available at <http://www.accion.org/our-impact/bangente>: Accessed 2014-01-25

Accion. 2014. Client Protection in Venezuela. Available at <http://www.centerforfinancialinclusion.org/publications-a-resources/client-protection-library/114-summary-of-client-protection-in-venezuela>: Accessed 2014-01-25.

Accion. 2014. Client Protection in Peru. Available at <http://www.centerforfinancialinclusion.org/publications-a-resources/client-protection-library/108-summary-of-client-protection-in-peru>: Accessed 2014-2-8.

Accion. 2014. Colombia. Available at <http://www.accion.org/our-impact/colombi>: Accessed 2014-2-24.

Armendáriz, B., Morduch, J. 2005. The Economics of Microfinance. Londýn: The MIT Press. 361p.

Babková T. 2008. Dějiny Kolumbie- stát v severozápadní části Jižní Ameriky. Available at http://www.rozhlas.cz/lekari/kolumbie/_zprava/467738: Accessed 2014-2-28.

Boston University Center for Finance law and Policy. 2014. Peru. Available at <http://www.bu.edu/bucflp/countries/peru/>: Accessed 2014-2-10.

Business.com. 2014. Banks in Venezuela Laws and Regulations. Available at <http://www.business.com/guides/banks-in-venezuela-laws-and-regulations-30599/>: Accessed 2014-1-25.

BusinessInfo. 2012. Kolumbie: ekonomická charakteristika země. Available at <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/kolumbie-ekonomicka-charakteristika-zeme-19434.html>: Accessed 2014-2-23.

BusinessInfo. 2012. Venezuela: základní informace o teritoriu. Available at <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/venezuela-zakladni-informace-o-teritoriu-18601.html>: Accessed 2014-1-13.

BusinessInfo. 2012. Peru: Peru: ekonomická charakteristika země. Available at <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/peru-ekonomicka-charakteristika-zeme-19373.html>: Accessed 2014-2-6.

- BusinessInfo. 2012. Kolumbie: základní informace o teritoriu. Available at <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/interaktivni-exportni-profil-zajmovych-zemi-kolumbie-24245.html#!&chapter=>: Accessed 2014-2-27.
- Burger A. 2011. Thriving Microfinance Sector Strengthens Colombia's Economy. Available at <http://www.triplepundit.com/2011/08/thriving-microfinance-sector-strengthens-colombias-economy/>: Accessed 2014-2-24.
- Castillo HP. 2011. Guide to Doing Business in Venezuela. Available at <http://www.lexmundi.com/Document.asp?DocID=2330>: Accessed 2014-01-25.
- EDC. 2014. Colombia. Available at <http://www.edc.ca/EN/Country-Info/Pages/Colombia.aspx>: Accessed 2014-2-23.
- Edwin L., John D. 2014. History of Venezuela. Available at <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/625197/Venezuela/296596/The-Hugo-Chavez-presidency>: Accessed 2014-1-13.
- Ferguson, B., Heider, E, 2000. Mainstreaming microfinance of housing. Housing Finance International. 16 p.
- FINCA. 2014. FINCA: Microfinance and Village Banking. Available at http://www.finca.org/site/c.6fIGIXMFJnJ0H/b.6088437/k.3253/Microfinance_and_Village_Banking.htm: Accessed 2014-1-20.
- Harvey F., Clemente G. 2014. History of Colombia. Available at <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/126016/Colombia/25368/Sports-and-recreation#toc168869>: Accessed 2014-2-28.
- Hermes, Niels and Lensink, Robert. 2007. The empirics of microfinance: what do we know?. Economic Journal. 117 p.
- Hes T., 2011. Mix Market a další portály. Opočenská M., Žabková M., editors. Mikrofinancování z dobré i stinné stránky. Praha: Nadační fond mikrofinance, p 31-49.
- Hollis A., Sweetman A. 1997: Complementarity, Competition and Institutional Development: The Irish Loan Funds through Three Centurie. Archive of the former site Econ WPA. Available at <http://129.3.20.41/econ-wp/eh/papers/9704/9704003.pdf> : Accessed 2014-1-23.

IDB. 2012. Microfinance in Latin America and the Caribbean. Available at: <http://www.iadb.org/en/topics/microfinance/microfinance-in-latin-america-and-the-caribbean,1655.html>: Accessed 2014-1-31.

Ihned.cz. 2013. Venezuelští kněží nebudou mít čím světit. Dochází jim mešní víno a hostie stojí dvojnásobek. Available at <http://zpravy.ihned.cz/c1-59956960-venezuelsti-knezi-nebudou-mit-cim-svetit-dochazi-jim-mesni-vino-a-hostie-stoji-dvojnásobek>: Accessed 2014-01-25.

Index of Economics freedom 2014. 2014. Venezuela. Available at <http://www.heritage.org/index/country/venezuela#>: Accessed 2014-01-25.

International year of Microcredit. 2014. International year of microcredit 2005. Available at <http://www.yearofmicrocredit.org/>: Accessed 2014-01-23.

James S. 2014. History of Peru. Available at <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/453147/Peru/28073/Media-and-publishing#toc214498>: Accessed 2014-2-9.

Juřík O. 2009. Kolumbie. Available at http://latinskaamerikadnes.cz/jizni_amerika/kolumbie/: Accessed 2014-2-22.

Kane S., Nair D. 2005. Peru Microfinance Investment Environment Profile: Available at <http://www.microfinancegateway.org/p/site/m/template.rc/1.9.25852/>: Accessed 2014-2-10.

Krutílková E. 2011. Vliv mikrofinancí na postavení žen infikovaných HIV/AIDS: případová studie z Keni [DP]. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 142p.

The MFC network. 2014. Grantees: Available at <http://www.mfc.org.pl/en/content/grantees>: Accessed 2014-2-12.

Mftransparency.org. 2010. Transparent Pricing In Colombia. Available at <http://www.mftransparency.org/microfinance-pricing/Colombia/>: Accessed 2014-2-29.

Microfinance gateway. 2014. Microfinance gateway: What is microfinance? Available at <http://www.microfinancegateway.org/p/site/m/template.rc/1.26.12263/>: Accessed 2014-1-21.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 2014. Kolumbie. Available at http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/kolumbie/: Accessed 2014-2-22.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 2014. Peru. Available at http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/peru/: Accessed 2014-2-5.

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky. 2014. Venezuela. Available at http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/jizni_amerika/venezuela/: Accessed 2014-1-14.

MixMarket. 2014. About MIX. Available at <http://www.mixmarket.org/about>: Accessed 2014-1-29.

MixMarket. 2014. Banfente. Available at <http://www.mixmarket.org/mfi/bangente/report>: Accessed 2014-01-26..

Multilateral Investment Fund Member of the IDB Group. 2014. Microfinance in Latin America and the Caribbean. Available at <http://www5.iadb.org/mif/ProgramsandProjects/AccessstoFinance/Microfinance/tabid/243/language/en-US/Default.aspx>: Accessed 2014-2-2

Multilateral Investment Fund. 2013. MIF selects four microfinance institutions to join EcoMicro program. Available at <http://www5.iadb.org/mif/HOME/News/PressReleases/TabId/467/ArtMID/3819/ArticleID/882/MIF-selects-four-microfinance-institutions-to-join-EcoMicro-program.aspx>: Accessed 2014-2-26

Nfmf. 2014. Žadatelé. Available at <http://www.nfmf.cz/zadatele-klienti-mfi>: Accessed 2014-01-25.

Nobelprize. 2014. Nobel prize.org: The Nobel peace prize 2006. Available at http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/laureates/2006/: Accessed 2014-1-23.

Opportunity International. 2014. Colombia. Available at <http://opportunity.org/what-we-do/where-we-work/colombia-facts-about-poverty>: Accessed 2014-2-26.

Opportunity International. 2011. Opportunity's First Microfinance Client. Available at <http://opportunity.org/news/blog/2011/11/carlos-moreno-the-success-of-opportunitys-first-microfinance-client>: Accessed 2014-2-27.

Pečmanová A., 2013. Microfinance- Special case of Bolivia [DP]. Praha: University of Economics. 113p.

Responsability. 2012. Peru Model market of microfinance. Available at <http://www.responsability.com/data/docs/en/1646/Research-Insight-2013-Peru-Model-Market-for-Microfinance.pdf>: Accessed 2014-2-8.

- Robinson M. 2001. The Microfinance Revolution. Washington D.C.: World Bank. 356 p.
- Roedl B. 2003. Stručná historie států - Peru. Praha: Libri. 110 s.
- Svitáková J., Hes T., Rokůsková R., Krutílková E. 2011. Mikrofinancování z dobré i stinné stránky. Praha: Nadační fond mikrofinance. 84p.
- Synergos. 2014. Microfinance and Peacebuilding: Exploring New Approaches in Colombia. Available at <http://www.synergos.org/09/microfinanceandpeaceincolombia.htm>: Accessed 2014-2-27.
- World bank. 2014. Colombia. Available at <http://www.worldbank.org/en/country/colombia> Accessed 2014-2-28.
- The world bank. 2014. World development indicators. Available at <http://data.worldbank.org/country/venezuela-rb>: Accessed 2014-1-14.
- The world factbook.2014. Colombia. Available at <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/co.html>: Accessed 2014-2-22.
- The world factbook. 2014. Peru. Available at <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/pe.html>: Accessed 2014-2-5.
- The world factbook.2014. Venezuela. Available at <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ve.html>: Accessed 2014-1-13.
- Yunus M. Jolis A. 2003: Banker to the poor: micro-lending and the battle against world Poverty. New York: Public Affairs. 268 p.